

અથ શ્રીઆદિત્યહૃદયં સંસ્કૃત

(ગુજરાતી લીકા સાથે)

પ્રસિદ્ધકર્તા

પંડિત નારાયણ મૂલજી પુસ્તકાલય

જાવેરખાગ, કાલકાદેવી રોડ, મુંબઈ નં. ૨

અથ

“ન્યુસ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,”

કાળાશ્રોણ, બેક-હાઉસ લેન, કોટ, મુંબઈ.

શકે ૧૮૫૧

સને ૧૯૨૬

આ પુસ્તકના ભાષાંતરના અર્થે હું પ્રકાશકોને કૃતજ્ઞતા જાહેર કરું છું.
કોઈએ રૂબ વગર છાપવું કે છપાવવું નહિ.

મૂલ્ય ૩ આના

૧૪૮૩૨

કચ્છના કાલિદેવ	...	...	...	...	૩-૦-૦
કશાહ બાબર અથવા નરેઇસામ	...	...	...	...	૩-૦-૦
હારાણી જાણલા	...	...	...	...	૩-૦-૦
ધી...	...	...	...	...	૩-૦-૦
નીનિશતક	...	...	...	...	૦-૪-૦
અંબકી અ ય નિર્ણય અથવા સૂતકનિર્ણય (સરીક)	...	...	...	...	૦-૩-૦
ચાણક્ય નીતીસુત્રો	...	...	...	...	૦-૪-૦
ગંગાગોવિન્દ	...	...	...	...	૦-૧૨-૦

ધી "ન્યુસ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ"માં મણિલાલ ઇચ્છારામ દેશાઈએ છાપ્યું છે.
કાળાધોડા, બેક-હાઉસ લેન, ફાટ, મુંબઈ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૮૩૨ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ આદિત્ય હૃદયં સટીકમ્

વિષય ૫૨૬૨૨૩૧૨

ગ્રંથરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીચર્ચ-સંગ્રહ
૨
શ્રીગણેશાય નમઃ ॥
રવિ

॥ અથ શ્રીઆદિત્યહૃદયં સટીકમ્ ॥

—❖❖❖❖❖❖—

આચમ્ય દેશકાલૌ સંકીર્ત્ય મમારોગ્યાવાપ્તયે શ્રીસવિતૃસૂર્ય-
નારાયણપ્રીત્યર્થે દ્વાદશનમસ્કારાખ્યં કર્મ કરિષ્યે ॥

આચમન કરી, દેશકાલ વિગેરે બોલી, પોતાને સુખ મળવા માટે
શ્રી સવિતાનારાયણની કૃપાસારુ આર નમસ્કારરૂપ કર્મ હું કરું છું, એમ
સંકલ્પ કર્યા પછી નીચે પ્રમાણે ધ્યાનારૂઢ થવું.

॥ અથ ધ્યાનમ્ ॥

ધ્યેયઃ સદા સવિતૃપંડલમધ્યવર્તી નારાયણઃ સરસિજાસન-
સન્નિવિષ્ટઃ । કેયૂરવાન્મકરકુંડલવાન્કિરીટી હારી હિરણ્યવ-
પુર્ણતશંખચક્રઃ ॥ ૧ ॥

જેને હાથે ખાળુબંધ, કાને મકરાકૃત કુંડલ, મસ્તક ઉપર મુકુટ, કંઠમાં હાર, અને સુવર્ણના સદશ જેનું શરીર છે તથા જેણે હાથમાં શંખ તથા ચક્રને ધારણ કરેલ છે, અને સૂર્યના મંડલની મધ્યમાં જે પદ્માસનથી બેઠેલા છે, એવા નિરંતર ધ્યાન કરવા યોગ્ય નારાયણનું હું ધ્યાન કરું છું. ૧.

एकचक्रो रथो यस्य दिव्यः कनकभूषितः ॥

स मे भवतु सुप्रीतः पद्महस्तो दिवाकरः ॥ २ ॥

સુવર્ણથી સુશોભિત, એક પૈડાંવાળો જેનો દિવ્ય રથ છે, અને જેના હસ્તમાં કમળ છે, એવા દિવાકર-સૂર્ય ભગવાન મારા ઉપર પ્રસન્ન થાઓ. ૨.

**मित्राय नमः । रवये नमः । सूर्याय नमः । भानवे नमः ।
खगाय नमः । पूष्णे नमः । हिरण्यगर्भाय नमः । मरीचये नमः ।
आदित्याय नमः । सवित्रे नमः । अर्काय नमः । भास्कराय नमः ।**

મિત્રને, રવિને, સૂર્યને, ભાનુને, ખગને, પૂષાને, હિરણ્યગર્ભને, મરીચિને, આદિત્યને, સવિતાને, અર્કને અને ભાસ્કરને એમ બાર આદિત્યને હું નમસ્કાર કરું છું.

नमः सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूतिस्थितिनाशहेतवे ।

त्रयीमयाय त्रिगुणात्मधारिणे विरंचिनारायणशंकरात्मने ॥ ૧ ॥

જગતનાં એક નેત્રરૂપ, જગતની ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ અને નાશના કારણ, ઋક્, યજુ અને સામ એ ત્રણ વેદરૂપ તથા સત્ત્વ, રજ્જ અને તમોગુણના શરીરને ધારણ કરવાવાળા, એટલે કે વિષ્ણુ, બ્રહ્મા અને શિવરૂપ સૂર્ય ભગવાનને હું નમસ્કાર કરું છું. ૧.

नमोऽस्तु सूर्याय सहस्ररश्मये सहस्रशाखान्वितसंभवात्मने ।

सहस्रयोगोद्भवभावभागिने सहस्रसंख्यायुगधारिणे नमः ॥ ૨ ॥

હજારો કિરણોવાળા, હજારો શાખાઓથી યુક્ત ઉત્પત્તિસ્વરૂપ છે જેનું એવા, હજારો યોગથી ઉત્પન્ન થયેલ પદાર્થોને ભોગવવાવાળા અને હજારો આયુષોને ધારણ કરવાવાળા સૂર્યનારાયણને હું નમસ્કાર કરું છું. ૨.

આદિત્યસ્ય નમસ્કારં યે કુર્વંતિ દિને દિને ।

જન્માંતરસહસ્રેષુ દારિદ્ર્યં નોપજાયતે ॥ ૩ ॥ ઇતિનમસ્કારાઃ ।

જે મનુષ્ય પ્રતિદિવસ સૂર્ય ભગવાનને નમસ્કાર કરે છે, તેને હજારો જન્મમાં પણ દારિદ્ર્ય આવતું નથી. ૩.

આદિત્યહૃદય-સૂર્યનું સ્તોત્ર

શતાનીક ઉવાચ । કથમાદિત્યમુઘંતમુપતિષ્ઠેદ્વિજોત્તમ ।

एतन्मे ब्रूहि विप्रेन्द्र प्रपद्ये शरणं तव ॥ १ ॥

શતાનીક પૂછે છે:-હે દ્વિજોત્તમ, ઉગતા સૂર્યની સ્તુતિ કેમ કરવી ?
એ મને કહો. હે વિપ્રેન્દ્ર, હું તમારે શરણે આવેલો છું. ॥ ૧. ॥

सुमंतुरुवाच । इदमेव पुरा पृष्ठं शंखचक्रगदाधरम् ।

प्रणम्य शिरसा देवमर्जुनेन महात्मना ॥ २ ॥

સુમંતુ કહે છે-પૂર્વે મહાત્મા અર્જુને શંખ, ચક્ર તથા ગદાને ધારણ કરનારા દેવ(શ્રીકૃષ્ણ)ને નમસ્કાર કરી, આ જ પૂજ્યું હતું. ॥ ૨. ॥

कुरुक्षेत्रे महाराज निवृत्ते भारते रणे ।

कृष्णनाथं समासाद्य प्रार्थयित्वाऽब्रवीदिदम् ॥ ३ ॥

હે મહારાજ, કુરુક્ષેત્રમાં ભારત રણસંગ્રામ પૂરો થયો ત્યારે કૃષ્ણનાથ નાથની પાસે જઈ, અર્જુને પ્રાર્થના કરી આ પ્રમાણે કહ્યું. ॥ ૩. ॥

अर्जुन उवाच । ज्ञानं च धर्मशास्त्राणां गुह्याद्गुह्यतरं तथा ।

मया कृष्ण परिज्ञातं वाङ्मयं सचराचरम् ॥ ४ ॥

અર્જુન પૂછે છે:-હે શ્રીકૃષ્ણ, મેં ધર્મશાસ્ત્રોનું ગુહ્યમાં ગુહ્ય જ્ઞાન તેમ જ સચ્ચરમય સચરાચર જ્ઞાન પણ જાણ્યું. ॥ ૪. ॥

सूर्यस्तुतिमयं न्यासं वक्तुमर्हसि माधव ।

भक्त्या पृच्छामि देवेश कथयस्व प्रसादतः ॥ ५ ॥

હે માધવ, હવે આપ સૂર્યનો સ્તુતિમય ન્યાસ કહેવાને યોગ્ય છો.
હે દેવેશ, હું ભક્તિથી પ્રાર્થું છું તે તમે પ્રસન્નતાથી કહો. ॥ ૫. ॥

સૂર્યમક્તિ કરિણ્યામિ કથં સૂર્યં પ્રપૂજયેત્ ।

તદહં શ્રોતુમિચ્છામિ ત્વત્પ્રમાદેન યાદવ ॥ ૬ ॥

હું સૂર્યની ભક્તિ કરીશ, પણ સૂર્યને કેમ પૂજવા તે, હે યાદવ, હું તમારા પ્રસાદથી સાંભળવા ઇચ્છું છું. ॥ ૬. ॥

શ્રીભગવાનુવાચ । રુદ્રાદિદૈવતૈઃ સર્વૈઃ પૃષ્ઠેન કથિતં મયા ।

વક્ષ્યેઽહં સૂર્યચિન્યાસં શૃણુ પાંડવ યત્નતઃ ॥ ૭ ॥

ભગવાન્ કહે છે:-રુદ્ર વિગેરે સઘળા દેવતાઓથી પૂછાયેલા મેં સૂર્યના ન્યાસ કહેલા છે તે હું તને કહીશ. હે પાંડવ, તે તું યત્નથી સાંભળ. ॥ ૭. ॥

અસ્માકં યત્ત્વયા પૃષ્ઠમેકચિત્તો ભવાર્જુન ।

તદહં સંપ્રવક્ષ્યામિ આદિપદ્યાવસાનકમ્ ॥ ૮ ॥

હે અર્જુન, તે મને પૂછ્યું તેથી આદિ, મધ્ય તથા અંત સુધીનું તે ઉપસ્થાન હું તને કહીશ. તું એકચિત્ત થા. ॥ ૮. ॥

અર્જુન ઉવાચ । નારાયણ સુશ્રેષ્ઠ પૃચ્છામિ ત્વાં મહાયશાઃ ।

કથમાદિત્યમુચ્યંતમુપતિષ્ઠેત્મનાતનમ્ ॥ ૯ ॥

અર્જુન પૂછે છે:-હે નારાયણ, હે સુશ્રેષ્ઠ, મહા યશ્વાળો હું તમને પ્રાર્થું છું કે, ઉગતા સનાતન આદિત્યનું ઉપસ્થાન કેમ કરવું? ॥ ૯. ॥

શ્રીભગવાનુવાચ । સાધુ પાર્થ મહાત્માહો બુદ્ધિમાનસિ પાંડવ ।

યન્માં પૃચ્છસ્યુપસ્થાનં તત્પવિત્રં વિમાવસોઃ ॥ ૧૦ ॥

શ્રીભગવાન્ કહે છે: હે મહાઆત્મા પાર્થ, હે પાંડવ, તું બુદ્ધિમાન છે કે નથી વિભાવસુનું તે પવિત્ર ઉપસ્થાન મને પૂછે છે. ૧૦.

સર્વમંગલમાંગલ્યં સર્વપાપપ્રણાશનમ્ ।

સર્વરોગપ્રશમનમાયુર્વર્ધનમુત્તમમ્ ॥ ૧૧ ॥

સર્વ મંગલોમાં એ માંગલ્ય છે, સર્વ પાપોનો નાશ કરનારું છે, સર્વ રોગોને શાંત કરનારું છે અને આયુષ્ય વધારવામાં ઉત્તમ છે. ॥ ૧૧. ॥

અમિત્રદમનં પાર્થ સંગ્રામે જયવર્ધનમ્ ।

વર્ધનં ધનપુત્રાણામાદિત્યહૃદયં શૃણુ ॥ ૧૨ ॥

હે પાર્થ, એ શત્રુનું દમન કરનારું છે, સંગ્રામમાં જય વધારનારું છે અને ધન તથા પુત્રોને વધારનારું છે, એવા આદિત્યહૃદયને તું સાંભળ. ૧૨

યચ્છુત્વા સર્વપાપેભ્યો મુચ્યતે નાત્ર સંશયઃ ।

ત્રિષુ લોકેષુ વિખ્યાતં નિઃશ્રેયસકરં પરમ્ ॥ ૧૩ ॥

જેને સાંભળી, સર્વ પાપોમાંથી છૂટાય છે એમાં સંશય નથી. એ પરમ મોક્ષને આપવાવાળું છે એ વાત ત્રણે લોકમાં પ્રસિદ્ધ છે. ॥ ૧૩. ॥

દેવદેવં નમસ્કૃત્ય પ્રાતરુત્થાય ચાર્જુન ।

વિગ્નાન્યનેકરૂપાણિ નશ્યંતિ સ્મરણાદપિ ॥ ૧૪ ॥

હે અર્જુન, પ્રાતઃકાલે ઉઠીને દેવતા દેવ(સૂર્ય)ને નમસ્કાર કરવાથી અને તેમનું સ્મરણ કરવાથી પણ અનેક પ્રકારનાં વિઘ્નો નાશ પામે છે. ૧૪.

તસ્માત્સર્વપ્રયત્નેન સૂર્યમારાધયેત્સદા ।

આદિત્યહૃદયં નિત્યં જાપ્યં તચ્છૃણુ પાંડવ ॥ ૧૫ ॥

એટલા માટે સર્વ પ્રયત્નથી સદા સૂર્યને આરાધવા અને આદિત્ય-હૃદયનો નિત્ય જપ કરવો. હે પાંડવ, તે તું સાંભળ. ॥ ૧૫. ॥

યજ્જ્ઞાન્મુચ્યતે જંતુર્દારિઘ્યાદાશુ દુસ્તરાત્ ।

લબ્ધતે ચ મહાસિદ્ધિઃ કુષ્ટવ્યાધિવિનાશિનીમ્ ॥ ૧૬ ॥

જેના જપથી જંતુ દુસ્તર દારિદ્ર્યમાંથી જલદી છુટી જાય છે અને કષ્ટના વ્યાધિને મટાડનારી મહાસિદ્ધિને મેળવે છે. ॥ ૧૬. ॥

અસ્મિન્મંત્રે ઋષિશ્ચંદો દેવતા શક્તિરેવ ચ ।

સર્વમેવ મહાબાહો કથયામિ તવાગ્રતઃ ॥ ૧૭ ॥

આ મંત્રમાં ઋષિ, છંદ, દેવતા તથા શક્તિ એ સધળું હે મહા-
આહો, હું તારી આગળ કહું છું. ॥ ૧૭. ॥

મયા તે ગોપિતં ન્યાસં સર્વશાસ્ત્રપ્રબોધિતમ્ ।

અથ તે કથયિષ્યામિ ઉત્તમં મંત્રમેવ ચ ॥ ૧૮ ॥

મેં તારા સારુ સર્વ શાસ્ત્રમાં જણાવેલો એ ન્યાસ છુપો રાખ્યો
છે, તેથી હવે તને એ ઉત્તમ મંત્ર હું કહીશ. ॥ ૧૮. ॥

ૐ અસ્ય શ્રીઆદિત્યહૃદયસ્તોત્રમંત્રસ્ય । શ્રીકૃષ્ણ ઋષિઃ ।
શ્રીસૂર્યાત્મા ત્રિભુવનેશ્વરો દેવતા । અનુષ્ટુપ્ છંદઃ । હરિતહયરથં
દિવાકરં ઘૃણિરિતિ વીજમ્ । ૐ નમો ભગવતે જિતવૈશ્વાનર-
જાતવેદસ્ય ઇતિ શક્તિઃ । ૐ નમો ભગવતે આદિત્યાય નમઃ
ઇતિ કીલકમ્ । ૐ અગ્નિર્ગર્ભદેવતા ઇતિ મંત્રઃ । ૐ નમો
ભગવતે તુભ્યમાદિત્યાય નમો નમઃ । શ્રીસૂર્યનારાયણપ્રીત્યર્થે
જપે વિનિયોગઃ । અથ ન્યાસઃ । ૐ ંહૌં અંગુષ્ઠાભ્યાં નમઃ । ૐ
ંહૌં તર્જનીભ્યાં નમઃ । ૐ ંહૂં મધ્યમાભ્યાં નમઃ । ૐ ંહૈં અના-
મિકાભ્યાં નમઃ । ૐ ંહૌં કનિષ્ઠિકાભ્યાં નમઃ । ૐ ંહઃ કરતલ-
કરપૃષ્ઠાભ્યાં નમઃ । ૐ ંહાં હૃદયાય નમઃ । ૐ ંહીં શિરસે
સ્વાહા । ૐ ંહૂં શિલાયૈ વષટ્ । ૐ ંહૈં કવચાય હુમ્ । ૐ ંહૌં
નેત્રત્રયાય વૌષટ્ । ૐ ંહઃ અસ્ત્રાય ફટ્ । ૐ ંહાંંહીંંહૂંંહૈંંહૌંંહઃ
ઇતિ દિગ્બંધઃ ।

આ આદિત્યહૃદય સ્તોત્રમંત્રના શ્રીકૃષ્ણ ઋષિ છે. શ્રીસૂર્યાત્મ
ત્રિભુવનેશ્વર દેવતા છે. અનુષ્ટુપ્ છંદ છે. હરિતહયરથ દિવાકર ઘૃણિ એ
વીજ છે. ૐ નમો ભગવતે જિતવૈશ્વાનર જાતવેદસ્ય એ શક્તિ

છે. ઐ નમો ભગવતે આદિત્યાય નમઃ એ કીલક છે. ઐ અગ્નિગર્ભ-
દેવતા એ મંત્ર છે. “ઐ નમો ભગવતે તુમ્યમાદિત્યાય નમોનમઃ” એ મંત્રનો
સૂર્યનારાયણની પ્રીતિ માટે જપમાં વિનિયોગ (ઉપયોગ) થાય છે.

ન્યાસ

“ઐ હાં અંગુષ્ઠામ્યાં નમઃ” એમ બોલી બંને અંગુઠાને, “ઐ હ્રીં તર્જની-
મ્યાં નમઃ” એમ બોલી બંને તર્જનીને, “ઐ હ્રૂં મધ્યમામ્યાં નમઃ” એમ બોલી
બંને વચલી આંગળીઓને, “ઐ હ્રૈં અનામિકામ્યાં નમઃ” એમ બોલી બંને
અનામિકાને, “ઐ હ્રૌં કનિષ્ઠિકામ્યાં નમઃ” એમ બોલી બંને ટચલી આંગ-
ળીઓને, “ઐ હઃ કરતલકરપૃષ્ઠામ્યાં નમઃ” એમ બોલી, બંને હાથની હથે-
ળીઓ તથા હથેલીઓના પાછલા ભાગને, “ઐ હાં હૃદયાય નમઃ” એમ
બોલી હૃદયને, ‘ઐ હ્રીં શિરસે સ્વાહા’ એમ બોલી શિરને, ‘ઐ હ્રૂં શિખાયૈ
વષટ્’ એમ બોલી શિખાને ‘ઐ હ્રૈં કવચાય હુમ્’ એમ બોલી કવચને તથા
‘ઐ હ્રૌં નેત્રત્રયાય વૌષટ્’ એમ બોલી નેત્રને હાથથી સ્પર્શ કરવો. “ઐ હઃ
અસ્ત્રાય ફટ્” એમ બોલી ડાબા હાથની હથેલીમાં જમણા હાથની તર્જની
તથા મધ્યમા આંગળીઓ પછાડવી અને “ઐ હાં હ્રીં હ્રૂં હ્રૈં હ્રૌં હઃ” એમ
બોલી જમણા હાથની ચપટીથી દશે દિશાઓમાં હાથ ફેરવીને દિગ્બંધન કરવું.

અથ ધ્યાનમ્ । માસ્વદ્રત્નાઠ્યમૌલિઃ સ્ફુરદધરરુચા રંજિ-
તશ્ચારુકેશો માસ્વાન્યો દિવ્યતેજાઃ કરકમલયુતઃ સ્વર્ણવર્ણઃ
પ્રભાભિઃ । વિશ્વાકાશાવકાશગ્રહપતિશિખરે ભાતિ યશ્ચોદયાદ્રૌ
સર્વાનંદપ્રદાતા હરિહરનમિતઃ પાતુ માં વિશ્વચક્ષુઃ ॥ ૧ ॥

ધ્યાન

દેદીપ્યમાન રત્નોથી મૂલ્યવાન મુગટવાળા, સ્ફુરાયમાન ઉંચી કાંતિથી
રંગાએલા, સુંદર કેશવાળા, દેદીપ્યમાન, દિવ્ય તેજવાળા, હાથમાં કમળથી
યુક્ત અને કાંતિઓથી સોના સરખા વર્ણવાળા, વિશ્વનું આકાશ, અવ-

કાશ અને સૂર્ય જેના શિખર પર છે એવા ઉદ્યાચલ પર્વત પર શોભવાવાળા,
સર્વને આનંદ આપવાવાળા તથા હર અને હરિથી નમાએલા વિશ્વચક્ષુ
(સૂર્યનારાયણદેવ) મારું રક્ષણ કરો. ॥ ૧. ॥

પૂર્વમષ્ટદલં પદ્મં પ્રણવાદિપ્રતિષ્ઠિતમ્ ।

માયાબીજં દલાષ્ટાગ્રે યંત્રમુદ્ધારયેદિતિ ॥ ૨ ॥

પહેલાં પ્રણવ વિગેરેની જેમાં પ્રતિષ્ઠા કરી હોય એવું અષ્ટદલ પદ્મ
બનાવવું અને આઠ દલના આગળના ભાગમાં માયાબીજ (હ્રીં)નો
ન્યાસ કરી યંત્રનો ઉદ્ધાર કરવો. ॥ ૨ ॥

આદિત્યં ભાસ્કરં ભાનું રવિ સૂર્ય દિવાકરમ્ ।

માર્તેડં તપનં ચેતિ દલેષ્વષ્ટસુ યોજયેત્ ॥ ૩ ॥

“આદિત્ય, ભાસ્કર, ભાનુ, રવિ, સૂર્ય, દિવાકર, માર્તેડ તથા તપન,
એ આઠને આઠ દલમાં યોજવા. ॥ ૩ ॥

દીપ્તા સૂક્ષ્મા જયા ભદ્રા વિભૂતિર્વિમલા તથા ।

અમોઘા વિદ્યુતા ચેતિ મધ્યે શ્રીઃ સર્વતોમુખી ॥ ૪ ॥

દીપ્તા, સૂક્ષ્મા, જયા, ભદ્રા, વિભૂતિ, વિમલા, અમોઘા, વિદ્યુતા
તથા મધ્યમાં સર્વતોમુખી શ્રી સ્થાપવી. ॥ ૪ ॥

સર્વજ્ઞઃ સર્વગશ્ચૈવ સર્વકારણદેવતા ।

સર્વેશં સર્વહૃદયં નમામિ સર્વસાક્ષિણમ્ ॥ ૫ ॥

સર્વજ્ઞ, સર્વગ, સર્વકારણદેવતા, સર્વેશ, સર્વના હૃદયરૂપ તથા સર્વના
સાક્ષીને હું નમું છું. ॥ ૫ ॥

સર્વાત્મા સર્વકર્તા ચ સૃષ્ટિજીવનપાલકઃ ।

હિતઃ સ્વર્ગાપવર્ગશ્ચ ભાસ્કરેશ નમોઽસ્તુ તે ॥ ૬ ॥ **इति प्रार्थना ।**

સર્વના આત્મા, સર્વના કર્તા, સૃષ્ટિના જીવનના પાલક, હિતસ્વી,
અને સ્વર્ગ તથા અપવર્ગરૂપ હે ભાસ્કરેશ, તમને નમસ્કાર છે. ॥ ૬ ॥

નમો નમસ્તેઽસ્તુ સદા વિભાવસો સર્વાત્મને સમહયાય ભાનવે ।

અનંતશક્તિર્મણિભૂષણેન દદસ્વ ભુક્તિ મમ મુક્તિમવ્યયામ્ ॥ ૭ ॥

હે વિભાવસો, તમને સદા વારંવાર નમસ્કાર છે, સર્વના આત્મારૂપ, અને સાત ઘોડાવાળા ભાનુને નમસ્કાર છે. હે દેવ! તમે મણિના ભૂષણથી અનંત શક્તિવાળા છો માટે મને નાશરહિત બુક્તિ તથા મુક્તિ આપો. ૭

અર્કે તુ મૂર્ધ્નિ વિન્યસ્ય લલાટે તુ રવિ ન્યસેત્ ।

વિન્યસેન્નેત્રયોઃ સૂર્યે કર્ણયોશ્ચ દિવાકરમ્ ॥ ૮ ॥

(આમ પ્રાર્થના પૂરી કરી) મસ્તકમાં અર્કનો ન્યાસ કરી, લલાટમાં રવિનો ન્યાસ કરવો. નેત્રોમાં સૂર્યનો ન્યાસ કરી, કાનોમાં દિવાકરનો ન્યાસ કરવો. ૮.

નાસિકાયાં ન્યસેદ્ધાનું મુખે વૈ ભાસ્કરં ન્યસેત્ ।

પર્જન્યમોઘયોશ્ચૈવ તીક્ષ્ણં જિહ્વાંતરે ન્યસેત્ ॥ ૯ ॥

નાસિકામાં ભાનુનો ન્યાસ કરી, મુખમાં ભાસ્કરનો ન્યાસ કરવો. બન્ને હોઠમાં પર્જન્યનો ન્યાસ કરી, ઝીલની અંદર તીક્ષ્ણનો ન્યાસ કરવો. ૯.

સુવર્ણરેતસં કંઠે સ્કંધયોસ્તિગ્મતેજસમ્ ।

વાહોસ્તુ પૂષણં ચૈવ મિત્રં વૈ પૃષ્ઠતો ન્યસેત્ ॥ ૧૦ ॥

સુવર્ણરેતસનો કંઠમાં, અને ખભામાં તિગ્મતેજસનો, અને પાડુમાં પૂષાનો તથા પીઠમાં મિત્રનો ન્યાસ કરવો. ॥ ૧૦. ॥

વરુણં દક્ષિણે હસ્તે ત્વષ્ટારં વામતઃ કરે ।

હસ્તાવુષ્ણકરઃ પાતુ હૃદયં પાતુ ભાનુમાન્ ॥ ૧૧ ॥

જમણા હાથમાં વરુણનો તથા ડાબા હાથમાં ત્વષ્ટાનો ન્યાસ કરવો. ઉણકર અને હાથનું, અને ભાનુમાન્ હૃદયનું રક્ષણ કરો. ॥ ૧૧. ॥

ઉદરે તુ યમં વિદ્યાદાદિત્યં નાભિમંડલે ।

કઋ્યાં તુ વિન્યસેદ્દસં રુદ્રમૂર્વોસ્તુ વિન્યસેત્ ॥ ૧૨ ॥

यमनो उदरमां तथा आदित्यनो नाभिमां उदरमां न्यास करवो. ऊरुमां
हंसनो न्यास करी, जने सायणमां रुद्रनो न्यास करवो. ॥ १२. ॥

जान्वोस्तु गोपतिं न्यस्य सवितारं तु जंघयोः ।

पादयोश्च विवस्वंतं गुल्फयोश्च दिवाकरम् ॥ १३ ॥

અંતે ગોઠણમાં ગોપતિનો ન્યાસ કરી, અંતે જાંઘમાં સપિતાનો ન્યાસ કરવો. અંતે પગમાં વિવસ્વાનનો ન્યાસ કરી, અંતે ઘુંટીમાં દિવાકરનો ન્યાસ કરવો. ॥ ૧૩. ॥

बाह्यतस्तु तमोर्ध्वसं भगवभ्यन्तरे न्यसेत् ।

सर्वाङ्गेषु सहस्रांशुं दिग्त्रिदिक्षु भगं न्यसेत् १४ इति दिग्बन्धः।

બહાર તમોધ્વસનો ન્યાસ કરી, અંદર ભગનો ન્યાસ કરવો. સધળાં અંગોમાં સહસ્રાંશુનો ન્યાસ કરી, દિશા તથા વિદિશા (કાણ્યાઓ)માં ભગનો ન્યાસ કરવો. ॥ ૧૪. ॥ આ પ્રમાણે દિગ્બંધન પૂરું કરવું.

एष आदित्यविन्यासो देवानामपि दुर्लभः।

इमं भक्त्या न्यसेत्पार्थ स याति परमां गतिम् ॥ १५ ॥

આ આદિત્યનો ન્યાસ દેવોને પણ દુર્લભ છે. હે પાર્થ, ભક્તિથી જ એનો ન્યાસ કરે છે તે પરમગતિને પામે છે. ॥ ૧૫. ॥

कामक्रोधकृतात्पापान्मुच्यते नात्र संशयः ।

सर्पादपि भयं नैव संग्रामेषु पथिष्वपि ॥ १६ ॥

(તિ) કામ તથા ક્રોધથી કરેલાં પાપમાંથી છૂટી જાય છે, એમાં સંશય નથી. (તિને) સર્પથી પણ ભય લાગતો નથી તેમ સંગ્રામમાં તથા રસ્તા-એમાં પણ ભય લાગતો નથી. ॥ ૧૬. ॥

रिपुसंघट्टकालेषु तथा चोरसमागमे ।

त्रिसंध्यं जपतो न्यासं महापातकनाशनम् ॥ १७ ॥

શત્રુ તથા ચોર સામો આવે ત્યારે પણ ભય લાગતો નથી. ન્યાસનો ત્રણે સંધ્યામાં જપ કરવાથી મહાપાપનો નાશ થાય છે. ॥ ૧૭. ॥

વિસ્ફોટકસમુત્પન્નં તીવ્રજ્વરસમુદ્ભવમ્ ।

શિરોરોગં નેત્રરોગં સર્વવ્યાધિવિનાશનમ્ ॥ ૧૮ ॥

વિસ્ફોટકથી થએલી તથા તીવ્ર જ્વરથી થએલી ખીડા, શિરોરોગ (આધાશીશી), નેત્રરોગ તથા સર્વવ્યાધિનો નાશ થાય છે. ॥ ૧૮. ॥

કુષ્ઠવ્યાધિસ્તથા દદ્રૂ રોગાશ્ચ વિવિધાશ્ચ યે ।

જપમાનસ્ય નશ્યન્તિ શ્રુણુ મક્તયા તદર્જુન ॥ ૧૯ ॥

કાઢનો વ્યાધિ તથા નાના પ્રકારનો દદ્રુરોગ (દાદર), તેમ જ વિવિધ રોગો તે, ન્યાસનો જપ કરનારના નાશ થાય છે. હે અર્જુન, તે તું ભક્તિથી સાંભળ. ॥ ૧૯. ॥

આદિત્યો મંત્રસંયુક્ત આદિત્યો ભુવનેશ્વરઃ ।

આદિત્યાન્નાપરો દેવો હ્યાદિત્યઃ પરમેશ્વરઃ ॥ ૨૦ ॥

આદિત્ય મંત્રયુક્ત છે, આદિત્ય ભુવનેશ્વર છે, આદિત્યથી બીજા દેવ નથી અને આદિત્ય પરમેશ્વર છે. ॥ ૨૦. ॥

આદિત્યમર્ચયેદ્ભક્ત્યા શિવ આદિત્યમર્ચયેત્ ।

યદાદિત્યમયં તેજો મમ તેજસ્તદર્જુન ॥ ૨૧ ॥

આદિત્યને બ્રહ્મા પૂજે છે, આદિત્યને શિવ પૂજે છે અને આદિત્ય-મય જે તેજ છે તે હે અર્જુન, મારું તેજ છે. ॥ ૨૧. ॥

આદિત્યં મંત્રસંયુક્તમાદિત્યં ભુવનેશ્વરમ્ ।

આદિત્યં યે પ્રપશ્યંતિ માં પશ્યંતિ ન સંશયઃ ॥ ૨૨ ॥

મંત્રસંયુક્ત તથા ભુવનેશ્વર આદિત્યને જેઓ જુએ છે તેઓ મને જુએ છે એમાં સંશય નથી. ॥ ૨૨. ॥

ત્રિસંધ્યમર્ચयेत्सूर्यं स्पर्शेद्भक्त्या तु यो नरः ।

न स पश्यति दारिद्र्यं जन्मजन्मनि चार्जुन ॥ २३ ॥

જે માણસ ત્રણે સંધ્યામાં સૂર્યને પૂજે છે અને ભક્તિથી સ્પર્શ કરે છે તે માણસ જન્મોજન્મમાં હે અર્જુન, દારિદ્ર્ય જોતો નથી. ॥ ૨૩. ॥

एतत्ते कथितं पार्थ आदित्यहृदयं मया ।

शृण्वन् मुक्तश्च पापेभ्यः सूर्यलोके महीयते ॥ २४ ॥

હે પાર્થ, મેં આ આદિત્યહૃદય તને કહ્યું. તેને સાંભળનાર સર્વ પાપોમાંથી છૂટી જાય છે અને સૂર્યલોકમાં પૂજાય છે. ॥ ૨૪. ॥

नमो भगवते तुभ्यमादित्याय नमो नमः ।

आदित्यः सविता सूर्यः खगः पूषा गभस्तिमान् ॥ २५ ॥

આદિત્ય ભગવાન્ તમને નમસ્કાર છે ! નમસ્કાર છે !! આદિત્ય, સવિતા, સૂર્ય, ખગ, પૂષા, ગભસ્તિમાન્; ॥ ૨૫. ॥

सुवर्णस्फटिको भानुः स्फुरितो विश्वतापनः ।

रविर्विश्वो महातेजाः सुवर्णः सुप्रबोधकः ॥ २६ ॥

સુવર્ણસ્ફટિક, ભાનુ, સ્ફુરિત, વિશ્વતાપન, રવિ, વિશ્વ, મહાતેજ, સુવર્ણ, સુપ્રબોધક; ॥ ૨૬. ॥

हिरण्यगर्भस्त्रिशिरास्तपनो भास्करो रविः ।

मार्तण्डो गोपतिः श्रीमान् कृतज्ञश्च प्रतापवान् ॥ २७ ॥

હિરણ્યગર્ભ, ત્રિશિરા, તપન, ભાસ્કર, રવિ, માર્તંડ, ગોપતિ, શ્રીમાન્ કૃતજ્ઞ, પ્રતાપવાન્; ॥ ૨૭. ॥

तमिस्रहा भगो हंसो नासत्यश्च तमोनुदः ।

शुद्धो विरोचनः केशी सहस्रांशुर्महाप्रभुः ॥ २८ ॥

તમિસ્રહા, ભગ, હંસ, નાસત્ય, તમોનુદ, શુદ્ધ, વિરોચન, કેશી, સહ-સ્રાંશુ, મહાપ્રભુ; ॥ ૨૮. ॥

विवस्वान्पूषणो मृत्युर्मिहिरो जामदग्न्यजित् ।

धर्मरश्मिः पतंगश्च शरण्यो मित्रहा तपः ॥ २९ ॥

विवस्वान्, पूषण, मृत्यु, मिहिर, जामदग्न्यजित्, धर्मरश्मि, पतंग,
शरण्य, मित्रहा, तपः ॥ २९ ॥

दुर्विज्ञेयगतिः शूरस्तेजोराशिर्महायशाः ।

शंभुश्चित्रांगदः सौम्यो हव्यकव्यप्रदायकः ॥ ३० ॥

दुर्विज्ञेयगति, शूर, तेजोराशि, महायशा, शंभु, चित्रांगद, सौम्य, हव्य-
कव्यप्रदायकः ॥ ३० ॥

अंशुमानुत्तमो देव ऋग्यजुः साम एव च ।

हरिदश्वस्तमोदारः सप्तसप्तिर्मरीचिमान् ॥ ३१ ॥

अंशुमान्, उत्तम, देव, ऋक्, यजुस्, साम, हरिदश्व, तमोदार, सप्त-
सप्ति, मरीचिमान् ॥ ३१ ॥

अग्निगर्भोऽदितेः पुत्रः शंभुस्तिमिरनाशनः ।

पूषा विश्वंभरो मित्रः सुवर्णः सुप्रतापवान् ॥ ३२ ॥

अग्निगर्भ, अदितिपुत्र, शंभु, तिमिरनाशन, पूषा, विश्वंभर, मित्र,
सुवर्ण, सुप्रतापवान् ॥ ३२ ॥

आतपी मंडली भास्वान् तपनः सर्वतापनः ।

कृतविश्वो महातेजाः सर्वरत्नमयोद्भवः ॥ ३३ ॥

आतपी, मंडली, भास्वान्, तपन, सर्वतापन, कृतविश्व, महातेज,
सर्वरत्नमयोद्भवः ॥ ३३ ॥

अक्षरश्च क्षरश्चैव प्रभाकरविभाकरौ ।

चंद्रश्चंद्रांगदः सौम्यो हव्यकव्यप्रदायकः ॥ ३४ ॥

अक्षर, क्षर, प्रभाकर, विभाकर, चंद्र, चंद्रांगद, सौम्य, हव्यकव्यप्रदायकः ॥ ३४ ॥

અંગારકોઽગદોઽગસ્તી રક્તાંગશ્રાંગવર્ધનઃ ।

બુદ્ધો બુદ્ધાસનો બુદ્ધિર્બુદ્ધાત્મા બુદ્ધિવર્ધનઃ ॥ ૩૫ ॥

અંગારક, અંગદ, અગસ્તી, રક્તાંગ, અંગવર્ધન, બુદ્ધ, બુદ્ધાસન, બુદ્ધિ, બુદ્ધાત્મા, બુદ્ધિવર્ધન; ॥ ૩૫ ॥

બૃહદ્ધાનુર્બૃહદ્ધાસો બૃહદ્ધામા બૃહસ્પતિઃ ।

શુક્લસ્ત્વં શુક્લરેતાસ્ત્વં શુક્લાંગઃ શુક્લભૂષણઃ ॥ ૩૬ ॥

બૃહદ્ધાનુ, બૃહદ્ધાસ, બૃહદ્ધામા, અને બૃહસ્પતિ (તમે છો). તમે શુક્લ છો, તમે શુક્લરેતા છો. તમે શુક્લ અંગવાળા છો, તમે શુક્લ ભૂષણવાળા છો. ॥ ૩૬ ॥

શનિમાંશછનિરૂપસ્ત્વં શનૈર્ગચ્છસિ સર્વદા ।

અનાદિરાદિરાદિત્યસ્તેજોરાશિર્મહાતપાઃ ॥ ૩૭ ॥

તમે શનિમાન અને શનિરૂપ છો માટે તમે સર્વદા ધીરે ચાલો છો. તમે અનાદિ તથા આદિરૂપ આદિત્ય છો. તમે તેજનો ભંડાર છો, તમે મહાતપ છો. ॥ ૩૭ ॥

અનાદિરાદિરૂપસ્ત્વપ્રાદિત્યો દિક્ષપતિર્યમઃ ।

ભાનુમાન્ભાનુરૂપસ્ત્વં સ્વર્ભાનુર્ભાનુદીપ્તિમાન્ ॥ ૩૮ ॥

તમે અનાદિ તથા આદિરૂપ આદિત્ય છો, તમે દિક્ષપતિ છો, તમે યમ છો, તમે ભાનુમાન્ તથા ભાનુરૂપ છો, તમે સ્વર્ભાનુરૂપ અને ભાનુદીપ્તિમાન્ છો. ॥ ૩૮ ॥

ધૂમકેતુર્મહાકેતુઃ સર્વકેતુરનુત્તમઃ ।

તિમિરાવરણઃ શંભુઃ સ્ત્રષ્ટા માર્તંડ એવ ચ ॥ ૩૯ ॥

તમે ધૂમકેતુ છો, મહાકેતુ છો, સર્વકેતુ છો, અનુત્તમ છો, તિમિરાવરણ અંધકાર નાશ કરનાર) છો, શંભુ છો, સ્ત્રષ્ટા છો તથા માર્તંડ છો. ॥૩૯॥

નમઃ પૂર્વાય ગિરયે પશ્ચિમાય નમો નમઃ ।

નમોત્તરાય ગિરયે દક્ષિણાય નમો નમઃ ॥ ૪૦ ॥

પૂર્વગિરિને નમસ્કાર છે, પશ્ચિમગિરિને વારંવાર નમસ્કાર છે, ઉત્તર-ગિરિને નમસ્કાર છે, તેમ દક્ષિણગિરિને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. ॥૪૦॥

નમો નમઃ સહસ્રાંશો હ્યાદિત્યાય નમો નમઃ ।

નમઃ પદ્મપ્રબોધાય નમસ્તે દ્વાદશાત્મને ॥ ૪૧ ॥

હે સહસ્રાંશો, (તમને) નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. આદિત્યને નમ-સ્કાર છે, નમસ્કાર છે. પદ્મપ્રબોધકને નમસ્કાર છે. દ્વાદશ આત્મા એવા તમને નમસ્કાર છે. ॥૪૧॥

નમો વિશ્વપ્રબોધાય નમો બ્રાજિણ્ણજિણ્ણવે ।

જ્યોતિષે ચ નમસ્તુભ્યં જ્ઞાનાર્કાય નમો નમઃ ॥ ૪૨ ॥

વિશ્વપ્રબોધને નમસ્કાર છે, બ્રાજિણ્ણજિણ્ણને નમસ્કાર છે, જ્યોતિષ-રૂપ તમને નમસ્કાર છે અને જ્ઞાનરૂપ સૂર્યને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. ॥૪૨॥

પ્રદીપ્તાય પ્રગલ્ભાય યુગાંતાય નમો નમઃ ।

નમસ્તે હોતૃપતયે પૃથિવીપતયે નમઃ ॥ ૪૩ ॥

પ્રદીપ્તને, પ્રગલ્ભને તથા યુગાંતને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. હોતૃ-પતિ એવા તમને નમસ્કાર છે. પૃથ્વીપતિને નમસ્કાર છે. ॥૪૩॥

નમોંકાર વષટ્કાર સર્વયજ્ઞ નમોઽસ્તુ તે ।

ઋગ્વેદાદિયજુર્વેદ સામવેદ નમોઽસ્તુ તે ॥ ૪૪ ॥

ઓંકાર, વષટ્કાર તથા સર્વયજ્ઞરૂપ તમને નમસ્કાર હો, નમસ્કાર હો. ઋગ્વેદ, આદિયજુર્વેદ તથા સામવેદરૂપ તમને નમસ્કાર હો. ॥૪૪॥

નમો હાટકવર્ણાય ભાસ્કરાય નમો નમઃ ।

જયાય જયમદ્રાય હરિદંબાય તે નમઃ ॥ ૪૫ ॥

હાટક (સુવર્ણ) વર્ણને નમસ્કાર છે. ભાસ્કરને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. જ્યને, જ્યભદ્રને તથા હરિદશ્ય એવા તમને નમસ્કાર છે. ॥૪૫॥

દિવ્યાય દિવ્યરૂપાય ગ્રહાણાં પતયે નમઃ ।

નમસ્તે શુચયે નિત્યં નમઃ કુરુકુલાત્મને ॥ ૪૬ ॥

દિવ્ય, દિવ્યરૂપ તથા ગ્રહોના પતિ એવા તમને નમસ્કાર છે. નિત્ય પવિત્ર એવા તમને નમસ્કાર છે. કુરુકુલાત્મને નમસ્કાર છે. ॥૪૬॥

નમસ્ત્રૈલોક્યનાથાય ભૂતાનાં પતયે નમઃ ।

નમઃ કૈવલ્યનાથાય નમસ્તે દિવ્યચક્ષુષે ॥ ૪૭ ॥

ત્રૈલોક્યના નાથને નમસ્કાર છે, ભૂતોના પતિને નમસ્કાર છે, કૈવલ્ય-નાથને નમસ્કાર છે અને દિવ્યચક્ષુ એવા તમને નમસ્કાર છે. ॥૪૭॥

ત્વં જ્યોતિસ્ત્વં દ્યુતિર્બ્રહ્મા ત્વં વિષ્ણુસ્ત્વં પ્રજાપતિઃ ।

ત્વમેવ રુદ્રો રુદ્રાત્મા વાયુરગ્નિસ્ત્વમેવ ચ ॥ ૪૮ ॥

તમે જ્યોતિ છો, તમે બ્રહ્મા છો, તમે વિષ્ણુ છો, તમે પ્રજાપતિ છો, તમે જ રુદ્ર છો, તમે રુદ્રાત્મા છો, તમે વાયુ તથા અગ્નિ છો. ॥૪૮॥

યોજનાનાં સહસ્રે દ્વે દ્વે શતે દ્વે ચ યોજને ॥

એકેન નિમિષાર્ધેન ક્રમમાણ નમોઽસ્તુ તે ॥ ૪૯ ॥

એક અર્ધા નિમિષ (આંખના મટકા)માં એ હજાર બસો એ યોજન ચાલનારા તમને નમસ્કાર છે. ॥૪૯॥

નવયોજનલક્ષાણિ સહસ્રદ્વિશતાનિ ચ ।

યાવદ્ધટીપ્રમાણેન ક્રમમાણ નમોઽસ્તુ તે ॥ ૫૦ ॥

એક ધટીમાં નવ લાખ એક હજાર બસો યોજન ચાલનારા તમને નમસ્કાર છે. ॥૫૦॥

અગ્રતશ્ચ નમસ્તુભ્યં પૃથ્વતશ્ચ સદા નમઃ ।

પાર્શ્વતશ્ચ નમસ્તુભ્યં નમસ્તે ચાસ્તુ સર્વદા ॥ ૫૧ ॥

આગળ તમને નમસ્કાર છે. પાછળ સદા નમસ્કાર છે. પડખામાં તમને નમસ્કાર છે. તમને સર્વદા નમસ્કાર હો. ૫૧.

નમઃ સુરારિહંત્રે ચ સોમસૂર્યાગ્નિચક્ષુષે ।

નમો દિવ્યાય વ્યોમાય સર્વતંત્રમયાય ચ ॥ ૫૨ ॥

દેવતાના શત્રુઓનો નાશ કરનારા તમને નમસ્કાર છે, સોમ, સૂર્ય તથા અગ્નિરૂપ નેત્રવાળા તમને નમસ્કાર છે, અને દિવ્ય, વ્યોમરૂપ તથા સર્વતંત્રરૂપ તમને નમસ્કાર છે. ૫૨.

નમો વેદાંતવેદ્યાય સર્વકર્માદિસાક્ષિણે ।

નમો હરિતવર્ણાય સુવર્ણાય નમો નમઃ ॥ ૫૩ ॥

વેદાંતવેદને નમસ્કાર છે. સર્વકર્મના આદિ સાક્ષિરૂપને નમસ્કાર છે. હરિતવર્ણને નમસ્કાર છે. સુવર્ણને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. ૫૩.

અરુણો માઘમાસે તુ સૂર્યો વૈ ફાલ્ગુને તથા ।

ચૈત્રમાસે તુ વેદાંગો ભાનુર્વૈશાખતાપનઃ ॥ ૫૪ ॥

માઘ માસમાં અરુણ, ફાલ્ગુનમાં સૂર્ય, ચૈત્ર માસમાં વેદાંગ, તેમ વૈશાખમાં ભાનુરૂપે તમે તપો છો. ૫૪.

જ્યેષ્ઠમાસે તપેદિદ્ર આષાઢે તપતે રવિઃ ।

ગભસ્તિઃ શ્રાવણે માસે યમો ભાદ્રપદે તથા ॥ ૫૫ ॥

જ્યેષ્ઠમાં ઇન્દ્ર, આષાઢમાં રવિ, શ્રાવણ માસમાં ગભસ્તિ અને ભાદ્રપદમાં યમ તમે છો. ૫૫.

इषे सुवर्णरेताश्च कार्तिके च दिवाकरः ।

मार्गशीर्षे तपेन्मित्रः पौषे विष्णुः सनातनः ॥ ૫૬ ॥

આશ્વિનમાં સુવર્ણરેતા, કાર્તિકમાં દિવાકર, માર્ગશીર્ષમાં મિત્ર તથા પૌષમાં સનાતન વિષ્ણુ તપે છે. ૫૬.

પુરુષસ્ત્વધિકે માસે માસાધિક્યે તુ કલ્પયેત્ ।

इत्येते द्वादशादित्याः काश्यपेयाः प्रकीर्तिताः ॥ ५७ ॥

અધિક માસ હોય ત્યારે અધિક માસમાં પુરુષ તપે છે, એમ કલ્પના કરવી. એ પ્રમાણે એ બાર આદિત્યો કશ્યપના પુત્રો કહ્યા છે. ૫૭.

उग्ररूपा महात्मानस्तपन्ते विश्वरूपिणः ॥

धर्मार्थकाममोक्षाणां प्रस्फुटा हेतवो नृप ॥ ५८ ॥

તેઓ ઉગ્રરૂપ, મહાત્માઓ તથા વિશ્વરૂપ તપે છે અને હે નૃપ, ધર્મ, અર્થ, કામ તથા મોક્ષના સ્પષ્ટ હેતુરૂપ છે. ૫૮.

सर्वपापहरं चैवमादित्यं संप्रपूजयेत् ।

एकधा दशधा चैव शतधा च सहस्रधा ॥ ५९ ॥

तपन्ते विश्वरूपेण सृजन्ति संहरन्ति च ।

एष विष्णुः शिवश्चैव ब्रह्मा चैव प्रजापतिः ॥ ६० ॥

સર્વ પાપને હરનાર આદિત્યને એ પ્રમાણે પૂજવા. તે એક પ્રકારે, દશ પ્રકારે, સો પ્રકારે તથા હજાર પ્રકારે વિશ્વરૂપથી તપે છે, સૃજે છે તથા હરે છે. એ વિષ્ણુ, શિવ, બ્રહ્મા અને પ્રજાપતિ છે. ૫૯-૬૦.

महेंद्रश्चैव कालश्च यमो वरुण एव च ।

नक्षत्रग्रहताराणामधिपो विश्वतापनः ॥ ६१ ॥

वायुरग्निर्धनाध्यक्षो भूतकर्ता स्वयं प्रभुः ।

एष देवो हि देवानां सर्वमाप्यायते जगत् ॥ ६२ ॥

(એ) મહેન્દ્ર, કાલ, યમ, વરુણ, નક્ષત્ર, ગ્રહ તથા તારાઓના અધિ-પતિ અને વિશ્વતાપન છે. વાયુ, અગ્નિ, કુબેર, ભૂતકર્તા તથા સ્વયંપ્રભુ છે. એ દેવના દેવ છે અને જગત્નું પૂરું કરે છે. ૬૧-૬૨.

एष कर्ता हि भूतानां संहर्ता रक्षकस्तथा ।

एष लोकानुलोकश्च सप्तद्वीपाश्च सागराः ॥ ६३ ॥

એ ભૂતોના કર્તા, સંહર્તા તથા રક્ષક છે. એ લોકાનુલોક છે. એ સાત દ્વીપો તથા સાગર છે. ૬૩.

एष पातालसप्तस्थो दैत्यदानवराक्षसाः ।

एष धाता विधाता च बीजं क्षेत्रं प्रजापतिः ॥ ६४ ॥

એ સાત પાતાલમાં રહેલા દૈત્ય, દાનવ તથા રાક્ષસોરૂપ છે. એ જ ધાતા, વિધાતા, બીજ, ક્ષેત્ર તથા પ્રજાપતિ છે. ૬૪.

एष एव प्रजा नित्यं संवर्धयति रक्षिभिः ।

एष यज्ञः स्वधा स्वाहा ह्रीः श्रीश्च पुरुषोत्तमः ॥ ६५ ॥

એ જ કિરણોથી નિત્ય પ્રજાને વધારે છે. એ યજ્ઞ, સ્વધા, સ્વાહા, હ્રી, શ્રી તથા પુરુષોત્તમ છે. ૬૫.

एष भूतात्मको देवः सूक्ष्मोऽव्यक्तः सनातनः ।

ईश्वरः सर्वभूतानां परमेश्ठी प्रजापतिः ॥ ६६ ॥

એ ભૂતાત્મક દેવ, સૂક્ષ્મ, અવ્યક્ત, સનાતન, સર્વભૂતોના ઈશ્વર, પરમેષ્ઠી તથા પ્રજાપતિ છે. ૬૬.

कालात्मा सर्वभूतात्मा वेदात्मा विश्वतोमुखः ।

जन्ममृत्युजराव्याधिसंसारभयनाशनः ॥ ६७ ॥

એ કાલાત્મા, સર્વભૂતાત્મા, વેદાત્મા, વિશ્વતોમુખ અને જન્મ, મૃત્યુ, જરા, વ્યાધિ તથા સંસારના ભયનો નાશ કરનાર છે. ૬૭.

दारिद्र्यव्यसनध्वंसी श्रीमान्देवो दिवाकरः ।

विवर्तनो विवस्वांश्च मार्तण्डो भास्करो रविः ॥ ६८ ॥

એ દારિદ્ર્ય તથા દુઃખનો નાશ કરનાર શ્રીમાન્ દિવાકર દેવ છે. વિવર્તન, વિવસ્વાન્, માર્તંડ, ભાસ્કર તથા રવિ એ છે. ૬૮.

લોકપ્રકાશકઃ શ્રીમાલ્લોકચક્ષુર્ગ્રહેશ્વરઃ ।

લોકસાક્ષી ત્રિલોકેશઃ કર્તા હર્તા તમિસ્રહા ॥ ૬૯ ॥

એ લોકપ્રકાશક છે, શ્રીમાન છે, લોકચક્ષુ છે, ગ્રહેશ્વર છે, લોકસાક્ષી, ત્રિલોકેશ. કર્તા, હર્તા તથા તમિસ્ર (અંધકાર)નો નાશ કરનાર છે. ૬૯.

તપનસ્તાપનશ્ચૈવ શુચિઃ સપ્તાશ્વવાહનઃ ।

ગમસ્તિહસ્તો બ્રહ્મણ્યઃ સર્વદેવનમસ્કૃતઃ ॥ ૭૦ ॥

એ તપન, તાપન, શુચિ, સપ્તાશ્વવાહન, ગમસ્તિહસ્ત, બ્રહ્મણ્ય તથા સર્વ દેવોથી નમસ્કાર કરાતા દેવ છે. ૭૦.

આયુરારોગ્યમૈશ્વર્યં નરા નાર્યશ્ચ મંદિરે ।

યસ્ય પ્રસાદાત્સંતુષ્ટિરાદિત્યહૃદયં જપેત ॥ ૭૧ ॥

જેના પ્રસાદથી નરો તથા નારીઓ આયુ, આરોગ્ય, ઐશ્વર્ય તથા સંતુષ્ટિને પામ્યાં તે આદિત્યહૃદય જપનું. ૭૧.

इत्येतैर्नामभिः पार्थ आदित्यं स्तौति नित्यशः ।

प्रातरुत्थाय कौंतेय तस्य रोगभयं नहि ॥ ७२ ॥

એ પ્રભાતે એટલાં નામોથી હે પાર્થ, પ્રાતઃકાલે ઉઠીને આદિત્યનું (જે) દરરોજ સ્તવન કરે છે તેને હે કૌંતેય, રોગનો ભય થતો નથી. ૭૨.

पातकान्मुच्यते पार्थ व्याधिभ्यश्च न संशयः ।

एकसंध्यं द्विसंध्यं वा सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ७३ ॥

હે પાર્થ, તે પાપમાંથી તથા વ્યાધિમાંથી છૂટે છે એમાં સંશય નથી. એક સંધ્યામાં અથવા બે સંધ્યામાં સ્તુતિ કરે તો પણ સઘળાં પાપોમાંથી છૂટે છે. ૭૩.

त्रिसंध्यं जपमानस्तु पश्येच्च परमं पदम् ।

यदह्ना कुरुते पापं तदह्ना प्रतिमुच्यते ॥ ७४ ॥

ત્રણે સંધ્યામાં જપ કરનારો તો પરમપદ (મોક્ષ)ને જીએ છે અને જે દિવસથી પાપ કરે છે તે દિવસથી છૂટી જાય છે. ૭૪.

યદ્રાત્ર્યા કુરુતે પાપં તદ્રાત્ર્યાત્ પ્રતિમુચ્યતે ।

દદ્રુસ્ફોટકકુષ્ઠાનિ મંડલાનિ વિષૂચિકા ॥ ૭૫ ॥

રાત્રિમાં પાપ કરે છે તે રાત્રિમાં નાશ પામે છે, અને (તેને) દાદર, વિસ્ફોટક, ડાઢ, મંડલ (કરોડીયા), ઝાડો (સંગ્રહણી); ૭૫.

સર્વવ્યાધિમહારોગભૂતવાધાસ્તથૈવ ચ ।

હાકિની શાકિની ચૈવ મહારોગમયં કુતઃ ॥ ૭૬ ॥

સર્વ વ્યાધિઓ, મહારોગો તથા ભૂતની વ્યાધિઓ, હાકિની, શાકિની, તથા મહારોગનો ભય ક્યાંયથી પણ લાગુ પડતો નથી. ૭૬.

યે ચાન્યે દુષ્ટરોગાશ્ચ જ્વરાતીસારકાદયઃ ।

જપમાનસ્ય નશ્યંતિ જીવેચ શરદાં શતમ્ ॥ ૭૭ ॥

જે બીજા જ્વર તથા અતીસાર સરખા દુષ્ટરોગો છે તેઓ આદિત્ય-હૃદયનો જપ કરનારા માણસના નાશ પામે છે અને તે સો શરદાઓ સુધી જીવે છે. ૭૭.

સંવત્સરેણ મરણં યદા તસ્ય ધ્રુવં ભવેત્ ।

અશીર્ષાં પદ્યતિ ચ્છાયામહોરાત્રં ધનંજય ॥ ૭૮ ॥

હું ધનંજય, જે માણસ પડછાયામાં રાત્રિએ કે દિવસે પોતાના મસ્તકને જોઈ શકતો નથી તેનું અવશ્ય એક વર્ષમાં મરણ થાય છે. ૭૮.

યસ્તિવદં પઠતે મત્તયા માનોર્વારે મહાત્મનઃ ।

પ્રાતઃસ્નાને કૃતે પાર્થ એકાગ્રકૃતમાનસઃ ॥ ૭૯ ॥

સુવર્ણચક્ષુર્ભવતિ ન ચાંધસ્તુ પ્રજાયતે ।

પુત્રવાન્ ધનસંપન્નો જાયતે ચારુજઃ સુખી ॥ ૮૦ ॥

હે પાર્થ, જે માણસ રવિવારે એકચિત્ત થઈ પ્રાતઃસ્નાન કરી આનો ભક્તિથી પાઠ કરે છે, તે સોના સરખાં નેત્રવાળો થાય છે, અંધ થતો નથી અને પુત્રવાન, ધનસંપન્ન, નિરોગી તથા સુખી થાય છે. ૭૯-૮૦.

સર્વસિદ્ધિમવાप्નોતિ સર્વત્ર વિજયી ભવેત્ ।

આદિત્યહૃદયં પુણ્યં સૂર્યનામવિભૂષિતમ્ ॥ ૮૧ ॥

શ્રુત્વા ચ નિશ્ચિલં પાર્થ સર્વપાપૈઃ પ્રમુચ્યતે ।

અતઃ પરતરં નાસ્તિ સિદ્ધિકામસ્ય પાંડવ ॥ ૮૨ ॥

તે સર્વ સિદ્ધિને પામે છે અને સઘળી જગ્યાએ વિજયી થાય છે. સર્વ નામોથી શોભનારા પવિત્ર આદિત્યહૃદયને પૂરું સાંભળીને હે પાર્થ, સઘળાં પાપોમાંથી છૂટાય છે. હે પાંડવ, સિદ્ધિ ચાહનારાને આથી બીજું શ્રેષ્ઠ નથી. ૮૧-૮૨.

एतज्जपस्व कौंतेय येन श्रेयो ह्यवाप्स्यसि ।

आदित्यहृदयं नित्यं यः पठेत्सुसमाहितः ॥ ૮૩ ॥

भ्रूणहा मुच्यते पापात्कृतघ्नो ब्रह्मघातकः ।

गोघ्नः सुरापो दुर्भोजी दुष्प्रतिग्रहकारकः ॥ ૮૪ ॥

હે કૌંતેય ! તું આનો જપ કર કે જેથી કલ્યાણને પામીશ. જે મનુષ્ય નિરંતર સાવધાન થઈ આ આદિત્યહૃદયનો પાઠ કરે છે તે ગર્ભહત્યા કરનારો, કૃતઘ્ન, બ્રહ્મઘાતક, ગાય મારનારો, સુરા પીનારો, ખરાબ ભોજન કરનારો તથા ખરાબ દાન લેનારો હોય તો પણ પાપમાંથી છૂટે છે. ૮૩-૮૪.

पातकानि च सर्वाणि दहत्येव न संशयः ।

य इदं शृणुयान्नित्यं जपेद्वापि समाहितः ॥ ૮૫ ॥

सर्वपापविशुद्धात्मा सूर्यलोके महीयते ।

अपुत्रो लभते पुत्रान्निर्धनो धनमामुयात् ॥ ૮૬ ॥

આ સધળાં પાપોને બાળે છે જ, એમાં સંશય નથી. જે આને રોજ સાંભળે અથવા સાવધાન થઈ જપે તે સર્વ પાપોથી શુદ્ધ થયેલ આત્માવાળો થઈ સૂર્યલોકમાં પૂજાય છે, અપુત્ર પુત્રોને મેળવે છે અને નિર્ધન ધનને પ્રાપ્ત કરે છે. ૮૫-૮૬.

કુરોગી મુચ્યતે રોગાઙ્ગત્તયા યઃ પઠતે સદા ।

યસ્ત્વાદિત્યદિને પાર્થ નાભિમાત્રજલે સ્થિતઃ ॥ ૮૭ ॥

ભક્તિથી જે સદા આનો પાઠ કરે તે કુરોગી હોય તો રોગથી છૂટે છે. હે પાર્થ, જે માણસ રવિવારે નાભિ જેટલા ઝિંડા જળમાં ઉભો રહી, ૮૭.

ઉદયાચલમારુઢં ભાસ્કરં પ્રણતઃ સ્થિતઃ ।

જપતે માનવો ભક્ત્યા શૃણુયાદ્વાપિ ભક્તિતઃ ॥ ૮૮ ॥

ઉદયાચલપર ચડેલા ભાસ્કરને નમસ્કાર કરી, ઉભાં ઉભાં ભક્તિથી આનો જપ કરે છે અથવા ભક્તિથી સાંભળે છે, ૮૮.

સ યાતિ પરમં સ્થાનં યત્ર દેવો દિવાકરઃ ।

અમિત્રદમનં પાર્થ યદા કર્તું સમારમેત્ ॥ ૮૯ ॥

તે માણસ (તે) પરમ સ્થાનને પામે છે કે, જ્યાં દિવાકર (સૂર્ય) દેવ રહે છે. હે પાર્થ! શત્રુનો સંહાર કરવાનો જે માણસ આરંભ કરે, ૮૯.

તદા પ્રતિકૃર્તિ કૃત્વા શત્રોશ્વરણપાંસુભિઃ ।

આક્રમ્ય વામપાદેન આદિત્યહૃદયં જપેત્ ॥ ૯૦ ॥

તો તેણે શત્રુની માટીની મૂર્તિ બનાવી, ચરણની ધૂળવડે ડાબા પગથી મૂર્તિને ઢાંચાવી, આદિત્યહૃદયનો જપ કરવો. ૯૦.

एतन्मंत्रं समाहूय सर्वसिद्धिकरं परम् ।

ॐ ह्रीं हिमालीढं स्वाहा । ॐ ह्रीं निलीढं स्वाहा ।

ॐ ह्रीं मालीढं स्वाहा । इति मंत्रः ।

ત્રિભિશ્ચ રોગી ભવતિ જ્વરી ભવતિ પંચભિઃ ।

જપૈસ્તુ સપ્તભિઃ પાર્થ રાક્ષસીં તનુમાવિશેત્ ॥ ૯૧ ॥

આ મંત્ર ખોલીને સર્વ પરમસિદ્ધિ થાય છે. “ૐ હ્રીંહિમાલીઢં સ્વાહા । ૐ હ્રીંનિલીઢં સ્વાહા । ૐ હ્રીંમાલીઢં સ્વાહા ।” એ મંત્ર છે. ત્રણ વખત ભણવાથી શત્રુ રોગી થાય છે, પાંચ વખત ભણવાથી તેને તાવ આવે છે અને સાત વખત જપ કરવાથી હે પાર્થ, શત્રુ રાક્ષસયોનિમાં પ્રવેશ કરે છે. ૯૧

રાક્ષસેનાભિભૂતસ્ય વિકારાન્ શૃણુ પાંડવ ।

ગીયતે નૃત્પતે નમ્ર આસ્ફોટયતિ ધાવતિ ॥ ૯૨ ॥

હે પાંડવ, રાક્ષસથી પરાભૂત થએલા માણસના વિકારોને તું સાંભળ. તે ગાય છે, નાય છે, નાગો થઈને શરીરમાં હાથ માર્યા કરે છે, દોડે છે, ૯૨

શિવારુતં ચ કુરુને હસતે ક્રંદતે પુનઃ ।

एवं संपीड्यते पार्थ यद्यपि स्यान्महेश्वरः ॥ ૯૩ ॥

શિઆળીઆના સમાન શબ્દો કરે છે, હસે છે અને ફરી ખરાડા ખાડે છે. એવી રીતે હે પાર્થ, જો મહેશ્વર હોય તો પણ પીડાય છે, ૯૩.

किं पुनर्मानुषः कश्चिच्छौचाचारविवर्जितः ।

पीडितस्य न संदेहो ज्वरो भवति दारुणः ॥ ૯૪ ॥

તો પછી મનુષ્યની શી વાત કરવી કે, જે બિચારો પવિત્ર આચારથી રહિત હોય છે? જે ‘પીડાય છે’ તેને દારુણ જ્વર થાય છે એમાં સંદેહ નથી. ૯૪

यदा चानुग्रहं तस्य कर्तुमिच्छेन्नुभंकरम् ।

तदा सलिलमादाय जपेन्मंत्रमिमं बुधः ॥ ૯૫ ॥

જ્યારે તેનાપર દયા કરવાની ઇચ્છા થાય ત્યારે શુભ કરનારું જલ લઈ વિદ્વાને આ મંત્રને ખોલવો: ૯૫.

नमो भगवते तुभ्यमादित्याय नमो नमः ।

जयाय जयभद्राय हरिदश्वाय ते नमः ॥ ૯૬ ॥

“નમો ભગવતે તુમ્યમાદિત્યાય નમો નમઃ । જયાય જયભદ્રાય હરિદશ્વાય
તે નમઃ” “ભગવાન્ આદિત્ય એવા તમને નમસ્કાર, નમસ્કાર છે. જય,
જયભદ્ર તથા હરિદશ્વ એવા તમને નમસ્કાર છે.” ૯૬

સ્નાપયેત્તેન મંત્રેણ શુભં ભવતિ નાન્યથા ।

અન્યથા ચ ભવેદોષો નશ્યતે નાત્ર સંશયઃ ॥ ૯૭ ॥

તે મંત્રથી શત્રુની મૂર્તિને નવડાવવી તો શત્રુનું શુભ થાય છે, નહિતર
થતું નથી. નહિ તો દોષ થાય છે અને તે નાશ પામે છે એમાં સંશય નથી. ૯૭

અતસ્તે નિશ્ચિલઃ પ્રોક્તઃ પૂજાં ચૈવ નિબોધ મે ।

ઉપલિપ્તે શુચૌ દેશે નિયતો વાગ્યતઃ શુચિઃ ॥ ૯૮ ॥

એટલા માટે પૂજા વિધિ મેં તને કહ્યો. હવે મારી પાસેથી તું પૂજા
સાંભળ, લીપેલા પવિત્ર દેશમાં નિયમમાં રહે, મૌન રાખી, પવિત્ર થઈ, ૯૮

વૃત્તં વા ચતુરસ્રં વા લિપ્તભૂમૌ લિખેચ્છુચિઃ ।

ત્રિધા તત્ર લિખેત્પદ્મપટ્ટપત્રં સકર્ણિકમ્ ॥ ૯૯ ॥

ગોળ અથવા ચતુષ્કોણ આકારવાળું કળીઓ સહિત કમલ લીપેલી
ભૂમિમાં ત્રણ પ્રકારે લખવું. ૯૯

અષ્ટપત્રં લિખેત્પદ્મં લિપ્તગોમયમંડલે ।

પૂર્વપત્રે લિખેત્સૂર્યમાગ્રેય્યાં તુ રવિં ન્યસેત ॥ ૧૦૦ ॥

છાણથી લીપેલા મંડલમાં આઠ પાંદડાંવાળું કમળ આલેખવું, તેમાં
પૂર્વદિશાના પત્રમાં સૂર્યને લખવા, અગ્નિકોણના પત્રમાં રવિને લખવા. ૧૦૦.

યામ્યાયાં ચ વિવસ્વતં નૈર્ઋત્યાં તુ ભગં ન્યસેત્ ।

પ્રતીચ્યાં વરુણં વિદ્યાદ્વાયવ્યાં મિત્રમેવ ચ ॥ ૧ ॥

દક્ષિણ દિશામાં વિવસ્વાનને અને નૈર્ઋત્યમાં ભગને રાખવા; પશ્ચિમમાં
રુણને અને વાયવ્યમાં મિત્રને લખવા. ૧૦૧

આદિત્યમુત્તરે પત્રે ઈશાન્યાં વિષ્ણુમેવ ચ ।

મધ્યે તુ ભાસ્કરં વિદ્યાત્ક્રમેણૈવં સમર્ચયેત્ ॥ ૨ ॥

ઉત્તર પત્રમાં આદિત્યને, ઈશાનમાં વિષ્ણુને તથા મધ્યમાં ભાસ્કરને લખવા, એ પ્રમાણે ક્રમથી પૂજન કરવી. ૧૦૨

અતઃ પરતરં નાસ્તિ સિદ્ધિકામસ્ય પાંડવ ।

મહાતેજઃસમુદ્યંતં પ્રણમેત્સ કૃતાંજલિઃ ॥ ૩ ॥

હે પાંડવ, સિદ્ધિ ચાહનારને આથી બીજું શ્રેષ્ઠ નથી. તેણે મહાતેજથી ઉગતા સ્વર્ણને હાથ જોડી પ્રણામ કરવા. ૧૦૩

સકેસરાણિ પદ્માણિ કરવીરાણિ ચાર્જુન ।

તિલતંડુલયુક્તાણિ કુશગંધોદકેન ચ ॥ ૪ ॥

રક્તચંદનમિશ્રાણિ કૃત્વા વૈ તામ્રભાજને ।

ધૃત્વા શિરસિ તત્પાત્રં જાનુભ્યાં ધરણિ સ્પૃશેત્ ॥ ૫ ॥

હે અર્જુન, કેસરો સહિત કમલ અને કરેણુ, તલ, તંડુલ, દહીં, ગંધ, જલ એ બધાંને તાંબાના પાત્રમાં રક્તચંદનથી મિશ્ર કરી, તે પાત્રને મસ્તકપર ધારણુ કરી, બે ગોઠણથી પૃથ્વીનો સ્પર્શ કરવો. ૪-૫

મંત્રપૂતં ગુહાકેશ ચાર્ધ્યં દદ્યાદ્રુમસ્તયે ।

સાયુધં સરથં ચૈવ સૂર્યમાવાહયામ્યહમ્ ॥ ૬ ॥

હે ગુહાકેશ, મંત્રથી પવિત્ર થયેલો અર્ધ્ય સ્વર્ણને આપવો. “આયુધ તથા રથસહિત સ્વર્ણને હું બોલાવું છું,” ૬.

સ્વાગતો ભવ । સુપ્રતિષ્ઠિતો ભવ । સન્નિધો ભવ ।

સન્નિહિતો ભવ । સંમુખો ભવ ॥ ઇતિ પંચમુદ્રાઃ ॥

સ્ફુટયિત્વાર્હયેત્સૂર્યં મુક્તિં મુક્તિં લભેન્નરઃ ॥ ૭ ॥

એમ કહી, “સ્વાગતો ભવ” માનપુરઃસર આવેલા થાઓ, ‘સુપ્રતિષ્ઠિતો ભવ’ સારી પ્રતિષ્ઠા પામેલા થાઓ, “સન્નિધો ભવ” અમારી પાસે રહેનારા થાઓ, “સન્નિહિતો ભવ” સમીપમાં બેઠેલો થાઓ, “સમ્મુખો ભવ” સાથે રહો, એ પ્રમાણે પાંચ મુદ્રાઓને બતાવી, સ્વર્ણને પૂજવા, તેથી નર ભુક્તિ તથા મુક્તિને પામે છે. ૭

ૐ શ્રીં વિદ્યાં કિલિકિલિકટકેષ્ટસર્વાર્થસાધનાય સ્વાહા ।

ૐ શ્રીં હ્રીં હઃ હંસઃ સૂર્યાય નમઃ સ્વાહા ।

ૐ શ્રીં હ્રાં-હ્રીં-હ્રૂં-હ્રૈં-હ્રૌં-હઃ સૂર્યમૂર્તયે સ્વાહા ।

ૐ શ્રીં હ્રીં સ્વં સ્વઃ લોકાય સર્વમૂર્તયે સ્વાહા ।

ૐ હ્રૂં માર્તેન્ડાય સ્વાહા ।

નમોઽસ્તુ સૂર્યાય સહસ્રમાનવે નમોઽસ્તુ વૈશ્વાનરજાતવેદસે
ત્વમેવ ચાર્ધ્યં પ્રતિગૃહ્ણ દેવ દેવાધિદેવાય નમો નમસ્તે ॥૮॥

ૐ શ્રીવિદ્યાં કિલિકિલિકટકેષ્ટસર્વાર્થસાધનાય સ્વાહા । ૐ શ્રીહ્રીંહઃ હંસઃ
સૂર્યાય નમઃ સ્વાહા । ૐ શ્રીં હ્રાં-હ્રીં-હ્રૂં-હ્રૈં-હ્રૌં-હઃ સૂર્યમૂર્તયે સ્વાહા । ૐ શ્રીં હ્રીં સ્વં સ્વઃ લોકાય
સર્વમૂર્તયે સ્વાહા । ૐ હ્રૂં માર્તેન્ડાય સ્વાહા । એ પાંચ મંત્રોથી સ્વર્ણપૂજા કરવી.

હજાર કિરણવાળા સ્વર્ણને નમસ્કાર છે. વૈશ્વાનર જાતવેદાને નમસ્કાર
છે. હે દેવ, તમે જ અર્ધને ગ્રહણ કરો. દેવના અધિદેવ તમને નમસ્કાર છે,
નમસ્કાર છે. ૮.

નમો ભગવતે તુભ્યં નમસ્તે જાતવેદસે ।

દક્ષમર્ધ્યં મયા માનો ત્વં ગૃહાણ નમોઽસ્તુ તે ॥ ૯ ॥

ભગવાન્, તમને નમસ્કાર છે. જાતવેદ, તમને નમસ્કાર છે. હે ભાનો,
મેં આપેલા અર્ધને તમે ગ્રહણ કરો. તમને નમસ્કાર છે. ૯

एहि सूर्य सहस्रांशो तेजोराशे जगत्पते ।

अनुकंपय मां देव गृहाणार्ध्यं नमोस्तु ते ॥ ११० ॥

હે સૂર્ય, હે સહસ્રાંશો, હે તેજોરાશો તથા હે જગત્પતે, આવો, મારા પર દયા કરો. અને હે દેવ, અર્ધ્ય ગ્રહણ કરો, તમને નમસ્કાર છે. ૧૦.

નમો ભગવતે તુભ્યં નમસ્તે જાતવેદસે ।

મમેદમર્ધ્યં ગૃહ્ણ ત્વં દેવદેવ નમોસ્તુ તે ॥ ૧૧ ॥

ભગવાન્, તમને નમસ્કાર છે. જાતવેદ, તમને નમસ્કાર છે. મારા આ અર્ધ્યને તમે ગ્રહણ કરો. હે દેવના દેવ, તમને નમસ્કાર છે. ૧૧.

સર્વદેવાધિદેવાય આધિવ્યાધિવિનાશિને ।

ઇદં ગૃહાણ મે દેવ સર્વવ્યાધિર્વિનશ્યતુ ॥ ૧૨ ॥

સર્વ દેવોના અધિદેવ, આધિ તથા વ્યાધિને મટાડનાર દેવને નમસ્કાર છે. હે દેવ, મારા અર્ધ્યને ગ્રહણ કરો અને મારા સર્વ વ્યાધિ નાશ પામે. ૧૨.

નમઃ સૂર્યાય શાંતાય સર્વરોગવિનાશિને ।

મમેષિતં ફલં દત્વા પ્રસીદ પરમેશ્વર ॥ ૧૩ ॥

શાંત, સર્વ રોગને મટાડનાર સૂર્યને નમસ્કાર છે. મને પ્રચ્છેદ્ધું ફલ આપી, હે પરમેશ્વર, પ્રસન્ન થાઓ. ૧૩.

ૐનમો ભગવતે સૂર્યાય સ્વાહા । ૐશિવાય સ્વાહા ।

ૐસર્વાત્મને સૂર્યાય નમઃ સ્વાહા ।

ૐઅક્ષય્યતેજસે નમઃ સ્વાહા ।

સર્વસંકટદારિદ્ર્યં શત્રું નાશય નાશય ।

સર્વલોકેષુ વિશ્વાત્મા સર્વાત્મા સર્વદર્શકઃ ॥ ૧૪ ॥

ૐ નમો ભગવતે સૂર્યાય સ્વાહા । ૐ શિવાય સ્વાહા । ૐ સર્વાત્મને સૂર્યાય નમઃ સ્વાહા । ૐ અક્ષય્યતેજસે નમઃ સ્વાહા ॥ એ ચાર મંત્રો બોલવાના જ છે. સર્વ સંકટ, દારિદ્ર્ય તથા શત્રુનો નાશ કરો, નાશ કરો. કારણ, તમે સર્વ લોકામાં વિશ્વાત્મા, સર્વાત્મા તથા સર્વદર્શક છો. ૧૪.

નમો ભગવતે સૂર્ય કુષ્ઠરોગાન્ વિસ્વંડય ।

આયુરારોગ્યમૈશ્વર્યં દેહિ દેવ નમોસ્તુ તે ॥ ૧૫ ॥

આપ ભગવાનને નમસ્કાર છે. હે સૂર્ય, કુષ્ઠરોગને કાપી નાખો. હે દેવ ! આયુ, આરોગ્ય તથા ઐશ્વર્યને આપો. તમને નમસ્કાર છે. ૧૫.

નમો ભગવતે તુભ્યમાદિત્યાય નમો નમઃ ।

ૐઅક્ષય્યતેજસે નમઃ । સૂર્યાય નમઃ ।

ૐવિશ્વમૂર્તયે નમઃ ।

આદિત્યં ચ શિવં વિદ્યાચ્છિવમાદિત્યરૂપિણમ્ ।

ઉભયોરંતરં નાસ્તિ આદિત્યસ્ય શિવસ્ય ચ ॥ ૧૬ ॥

ભગવાન્ આદિત્ય એવા તમને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. “ૐઅક્ષય્યતેજસે નમઃ! ૐ સૂર્યાય નમઃ । ૐ વિશ્વમૂર્તયે નમઃ”એ ત્રણ મંત્રો બોલી આદિત્યને શિવ બોલુવા અને શિવને આદિત્ય બોલુવા. આદિત્ય અને શિવ એ બંનેમાં અંતર નથી. ૧૬.

एतदिच्छाम्यहं श्रोतुं पुरुषो वै दिवाकरः ।

उदये ब्रह्मणो रूपं मध्याह्ने तु महेश्वरः ॥ ૧૭ ॥

હું એ સાબળવા ઇચ્છું છું કે, પુરુષ ખરેખર દિવાકર છે. એ ઉગતી વખતે બ્રહ્માના રૂપે અને મધ્યાહ્નમાં મહેશ્વર છે. ૧૭.

अस्तमाने स्वयं विष्णुस्त्रिमूर्तिश्च दिवाकरः ।

नमो भगवते तुभ्यं विष्णवे प्रभविष्णवे ॥ ૧૮ ॥

અસ્ત વખતે સ્વયં વિષ્ણુ છે. એ પ્રભાણે ત્રણ મૂર્તિવાળા દિવાકર એવા ભગવાન્ પ્રભવિષ્ણુ તથા વિષ્ણુરૂપ તમને નમસ્કાર છે. ૧૮.

ममेदमर्घ्यं प्रतिगृह्ण देव देवाधिदेवाय नमो नमस्ते ।

श्रीसूर्याय सांगाय सपरिवाराय श्रीसूर्यनारायणायेदमर्घ्यम् १૯

હે દેવ, મારા અર્ધને ગ્રહણ કરો. દેવાદિદેવ તમને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. “શ્રી સૂર્યાય સાંગાય સપરિવારાય શ્રીસૂર્યનારાયણાયેદમર્ચ્યમ્” એમ બોલી, સૂર્યને અર્ધ આપવો. ૧૯.

હિમઘ્નાય તમોઘ્નાય રશ્મોઘ્નાય ચ તે નમઃ ।

કૃતઘ્નાય સત્યાય તસ્મૈ સૂર્યાત્મને નમઃ ॥ ૧૨૦ ॥

હંડીને, અંધકારને તથા રાક્ષસને મારનારા તમને નમસ્કાર છે. કૃતઘ્નને હણનાર, સત્યરૂપ તે સૂર્યાત્માને નમસ્કાર છે. ૧૨૦.

જયાજયશ્ચ વિજયો જિતપ્રાણો જિતશ્રમઃ ।

મનોજવો જિતક્રોધો વાજિનઃ સમ્મ કીર્તિતાઃ ॥ ૨૧ ॥

જય, અજય, વિજય, જિતપ્રાણ, જિતશ્રમ, મનોજ તથા જિતક્રોધ, સૂર્યનારાયણના આ સાત ઘોડાઓ કહેલા છે. ૨૧.

હરિતહયરથં દિવાકરં કનકમયાંબુજરેણુર્પિંજરમ્ ।

પ્રતિદિનમુદયે નવં નવં શરણમુપૈમિ હિરણ્યરેતસમ્ ॥ ૨૨ ॥

લીલા ઘોડા યુક્ત રથવાળા, સોનાના કમલની રજસરખા પિંજર-વર્ણવાળા, દરરોજ ઉગતાં નવા નવા જણાતા તથા હિરણ્યરેતા એવા દિવાકરને હું શરણે જાઉં છું. ૨૨.

ન તં વ્યાલાઃ પ્રવાઘંતે ન વ્યાધિભ્યો ભયં ભવેત્ ।

ન નાગેભ્યો ભયં ચૈવ ન ચ ભૂતભયં કચિત્ ॥ ૨૩ ॥

તેને વ્યાધો વ્યાધતા નથી, વ્યાધિઓથી ભય થતો નથી, સર્પોથી ભય થતો નથી તેમ કોઈ દિવસ ભૂતનો પણ ભય થતો નથી. ૨૩.

અગ્નિશત્રુભયં નાસ્તિ પાર્થિવેભ્યસ્તયૈવ ચ ।

દુર્ગતિં તરતે ઘોરાં પ્રજાં ચ લભતે પશૂન્ ॥ ૨૪ ॥

અગ્નિ તથા શત્રુનો ભય થતો નથી તથા રાજાઓથી ભય થતો નથી. ભયંકર દુર્દશાને તરે છે, પ્રાણને મેળવે છે તથા પશુઓને મેળવે છે. ૨૪.

સિદ્ધિકામો લભેત્સિદ્ધિ કન્યાકામસ્તુ કન્યકામ્ ।

एतत्पठेत्स कौंतेय भक्तियुक्तेन चेतसा ॥ २५ ॥

अश्वमेधसहस्रस्य वाजपेयशतस्य च ।

कन्याकोटिसहस्रस्य दत्तस्य फलमाप्नुयात् ॥ २६ ॥

સિદ્ધિની કામનાવાળો સિદ્ધિને તથા કન્યાની કામનાવાળો કન્યાને મેળવે છે. હે કૌંતેય, ભક્તિયુક્ત ચિત્તથી આને જે ભણે તે હજારો અશ્વમેધનું, સેંકડો વાજપેયનું તથા કરોડો હજાર કન્યાદાનનું ફલ પામે છે. ૨૫-૨૬.

इदमादित्यहृदयं योऽधीते सततं नरः ।

सर्वपापविशुद्धात्मा सूर्यलोके महीयते ॥ २७ ॥

આ આદિત્યહૃદયને જે માણસ નિત્ય ભણે, તે સર્વ પાપોથી શુદ્ધ થએલ આત્મવાળો થઈ સૂર્યલોકમાં પૂજાય છે. ૨૭.

नास्त्यादित्यसमो देवो नास्त्यादित्यसमा गतिः ।

प्रत्यक्षो भगवान् विष्णुर्येन विश्वं प्रतिष्ठितम् ॥ २८ ॥

આદિત્યના સમાન દેવ નથી, આદિત્યની સમાન ગતિ નથી. તે પ્રત્યક્ષ વિષ્ણુ ભગવાન છે કે જેથી વિશ્વ ટકી રહેલું છે. ૨૮.

नवतिर्योजनं लक्षं सहस्राणि शतानि च ।

यावद्वटीप्रमाणेन तावच्चरति भास्करः ॥ २९ ॥

गवां शतसहस्रस्य सम्यग् दत्तस्य यत्फलम् ।

तत्फलं लभते विद्वान् शांतात्मा स्तौति यो रविम् ॥ ૩૦ ॥

એક ધડીમાં નવ હજાર લાખ અને એકસો ચોળન ભાસ્કર ચાલે છે. સો હજાર ગાયોને સારી રીતે આપવાનું જે ફલ છે તે ફલ જે શાંતાત્મા વિદ્વાન રવિની સ્તુતિ કરે છે તેને મળે છે. ૨૯-૩૦.

યોડધીતે સૂર્યહૃદયં સફલં સકલં લભેત્ ।

અષ્ટાનાં બ્રાહ્મણાનાં ચ લેખયિત્વા સમપયેત્ ॥ ૩૧ ॥

બ્રહ્મલોકે ઋષીણાં ચ જાયતે માનુષોપિ વા ।

જાતિસ્મરત્વમાપ્નોતિ શુદ્ધાત્મા નાત્ર સંશયઃ ॥ ૩૨ ॥

સૂર્યહૃદયને જે લખે છે તેનું સધળું સફલ થાય છે. લખીને આઠ બ્રાહ્મણોને આપે છે, તે મનુષ્ય હોય તોપણ બ્રહ્મલોક તથા સપ્તર્ષિઓના ધામમાં જાય છે. તેને જાતિસ્મરણ થાય છે અને તે શુદ્ધાત્મા થાય છે એમાં સંશય નથી. ૩૧-૩૨.

અજાય લોકત્રયપાવનાય ભૂતાત્મને ગોપતયે વૃષાય ।

સૂર્યાય સર્વપ્રલયાન્તકાય નમો મહાકારુણિકોત્તમાય ॥ ૩૩ ॥

અજ, ત્રણ લોકને પાવન કરનાર, ભૂતાત્મા, ગોપતિ, વૃષ, સર્વ પ્રલયના અંતક, મહાકારુણિક તથા ઉત્તમ સૂર્યને નમસ્કાર છે. ૩૩.

વિવસ્વતે જ્ઞાનભૃદંતરાત્મને જગત્પ્રદીપાય જગદ્દિતૈષિણે ॥

સ્વયંભુવે દીપ્તસહસ્રચક્ષુષે સુરોત્તમાયામિતતેજસે નમઃ ॥ ૩૪ ॥

વિવસ્વાન્, જ્ઞાનભૃદ્, અન્તરાત્મા, જગત્પ્રદીપ, જગત્ના દિતૈષી, સ્વયંભુ, દેદીપ્યમાન હજારો ચક્ષુવાળા, સુરોત્તમ તથા અમિત તેજવાળા સૂર્યને નમસ્કાર છે. ૩૪.

સુરૈરનેકૈઃ પરિસેવિતાય હિરણ્યગર્ભાય હિરણ્મયાય ॥

મહાત્મને મોક્ષપ્રદાય નિત્યં નમોઽસ્તુ તે વાસરકારણાય ॥ ૩૫ ॥

અનેક દેવોથી સેવાએલા, હિરણ્યગર્ભ, હિરણ્યમય, મહાત્મા, મોક્ષ-પ્રદ તથા દિવસના કારણરૂપ સૂર્યને નિત્ય નમસ્કાર છે. ૩૫.

આદિત્યશ્રાર્ચિતો દેવ આદિત્યઃ પરમં પદમ્ ॥

આદિત્યો માતૃકાભૂત આદિત્યો વાઙ્મયો જગત્ ॥ ૩૬ ॥

આદિત્ય દેવ પૂજવા. કારણ કે, આદિત્ય પરમપદ છે. વળી આદિત્ય માતૃક (આરાક્ષરી) થઈને આદિત્ય શબ્દમય જગત્ થયા છે. ૩૬.

આદિત્યં પश्यતે भक्त्या मां पश्यति ध्रुवं नरः ॥

नादित्यं पश्यते भक्त्या न स पश्यति मां नरः ॥ ૩૭ ॥

જે આદિત્યને ભક્તિથી જુવે છે તે નર અવશ્ય મને જુવે છે. જે આદિત્યને ભક્તિથી જોતો નથી તે નર મને જોતો નથી ૩૭.

त्रिगुणं च त्रितत्त्वं च त्रयो देवास्त्रयोऽम्यः ॥

त्रयाणां च त्रिमूर्तिस्त्वं तुरीयस्त्वं नमोस्तु ते ॥ ૩૮ ॥

ત્રણ ગુણો, ત્રણ તત્ત્વો, ત્રણ દેવો તથા ત્રણ અગ્નિઓ એ ત્રણેની ત્રણ મૂર્તિરૂપે તમે છો, અને તમે એવા છો એવા તમને નમસ્કાર છે ૩૮.

नमः सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूतिस्थितिनाशहेतवे ॥

त्रयीमयाय त्रिगुणात्मधारिणे विरिंचिनारायणशंकरात्मने ॥૩૯॥

સવિતા જગતના એકચક્ષુ, જગતની ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ તથા નાશના હેતુરૂપ, ત્રયીમય અને ત્રિગુણવાળા આત્માને ધારનાર વિરિંચિ, નારાયણ તથા શંકરરૂપ સવિતાને નમસ્કાર છે ૩૯.

यस्योदयेनेह जगत्प्रबुद्ध्यते प्रवर्तते चाखिलकर्मसिद्धये ॥

ब्रह्मेन्द्रनारायणरुद्रवंदितः स नः सदा यच्छतु मंगलं रविः॥૧૪૦॥

જેના ઉદયથી આ લોકમાં જગત્ જાગે છે અને સમગ્ર કર્મની સિદ્ધિ માટે પ્રવર્તે છે. બ્રહ્મા, નારાયણ તથા રુદ્રથી નમસ્કાર કરાએલા તે રવિ અમને સદા મંગલ આપે. ૧૪૦.

नमोऽस्तु सूर्याय सहस्ररश्मये सहस्रशाखान्वितसंभवात्मने ॥

सहस्रयोगोद्भवभावभागिने सहस्रसंख्यायुगधारिणे नमः ॥ ૪૧ ॥

હજારો કિરણવાળા, હજારો શાખાયુક્ત થએલ આત્માવાળા, હજાર થોગોથી થએલા ભાવને ભજનારા તથા હજારો સંખ્યાવાળા યુગને ધરનારા સૂર્યને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. ૧૪૧.

યન્મંડલં દીપ્તિકરં વિશાલં રત્નપ્રભં તીવ્રમનાદિરૂપમ્ ॥

દારિદ્ર્યદુઃસ્વપ્નચકારણં ચ પુનાતુ માં તત્સવિતુર્વરેણ્યમ્ ॥ ૪૨ ॥

જેનું મંડલ પ્રકાશ કરનારું, વિશાલ, રત્ન સરખી પ્રભા વાળું, તીવ્ર, અનાદિ રૂપવાળું દારિદ્ર્ય તથા દુઃખનો નાશ કરનારું છે તે સવિતાનું ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરે. ૧૪૨.

યન્મંડલં દેવગણૈઃ સુપૂજિતં વિપ્રૈઃ સ્તુતં ભાવનમુક્તિકોવિદમ્ ॥

તદેવ રૂપં પ્રણમામિ સૂર્ય પુનાતુ માં તત્સવિતુર્વરેણ્યમ્ ॥ ૪૩ ॥

જેનું મંડલ દેવગણોથી પૂજાએલું, બ્રાહ્મણોથી સ્તુતિ કરાએલું તથા ભાવમુક્તિને આપનારું છે, તે દેવના દેવ સૂર્યને હું પ્રણામ કરું છું; સવિતાનું તે ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરે. ૧૪૩.

યન્મંડલં જ્ઞાનમયં ત્વગમ્યં ત્રૈલોક્યપૂજ્યં ત્રિગુણાત્મરૂપમ્ ॥

સમસ્તતેજોમયદિવ્યરૂપં પુનાતુ માં તત્સવિતુર્વરેણ્યમ્ ॥ ૪૪ ॥

જેનું મંડલ જ્ઞાનમય, અગમ્ય, ત્રૈલોક્યમાં પૂજ્ય, ત્રિગુણના આત્મા-રૂપ તથા સઘળાં તેજોમય દિવ્ય રૂપવાળું છે, તે સવિતાનું મંડલ મને પવિત્ર કરે. ૧૪૪.

યન્મંડલં ગૂઢમતિપ્રબોધં ધર્મસ્ય વૃદ્ધિ કુરુતે જનાનામ્ ॥

તત્સર્વપાપક્ષયકારણં ચ પુનાતુ ॥ ૪૫ ॥

જેનું મંડલ ગૂઢ, અતિ પ્રબોધવાળું, માણસોના ધર્મની વૃદ્ધિ કરનારું તથા સર્વ પાપના ક્ષયનું કારણ છે, તે સવિતાનું ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરે. ૧૪૫.

યન્મંડલં વ્યાધિવિનાશદક્ષં યદ્વગ્યજુઃસામસુ સંપ્રગીતમ્ ॥

પ્રકાશિતં યેન ચ ભૂર્ભુવઃ સ્વઃ પુનાતુ માં ॥ ૪૬ ॥

જેનું મંડલ વ્યાધિ મટાડવામાં ચતુર, જે ઋક, યજુષ તથા સામમાં ગવાએલું, જેણે ભૂલોક, ભુવલોક તથા સ્વર્ગલોકને પ્રકાશ્યું, તે સવિતાનું ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૬.

યન્મંડલં વેદવિદો વિદંતિ ગાયંતિ યચ્ચારણસિદ્ધસંઘાઃ ॥

યઘોગિનો યોગજુષાં ચ સંઘાઃ પુનાતુ માં તત્સવિ ॥ ૪૭ ॥

જેનાં મંડલને વેદ જાણનારાઓ વર્ણવે છે, ચારણ તથા સિદ્ધના સમુહો ગાય છે તથા યોગ સેવનારાઓના સમુહો જેમાં જેડાયાં છે, તે સવિતાનું ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૭.

યન્મંડલં સર્વજનેષુ પૂજિતં જ્યોતિશ્ચ કુર્યાદિહ મર્ત્યલોકે ॥

યત્કાલકાલાચમનાદિરૂપં પુનાતુ માં તત્સવિ ॥ ૪૮ ॥

જેનું મંડલ સર્વજનોમાં પૂજાએલું, આ મૃત્યુલોકમાં જ્યોતિ કરનારું જે કાલના કાલનું પણ આદિ તથા અનાદિ રૂપવાળું છે, તે સવિતાનું ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૮.

યન્મંડલં વિષ્ણુચતુર્મુસ્વાશ્રયં યદક્ષરં પાપહરં જનાનામ્ ॥

યત્કાલકલ્પક્ષયકારણં ચ પુનાતુ ॥ ૪૯ ॥

જેનું મંડલ વિષ્ણુ તથા ચતુર્મુખ(બ્રહ્મા)રૂપ, જે અક્ષર, માણસોનું પાપ હરનારું, જે કાલ તથા કલ્પના ક્ષયનું કારણ છે, તે સવિતાનું ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરો. ૧૪૯.

યન્મંડલં વિશ્વસૃજાં પ્રસિદ્ધમુત્પત્તિરક્ષાપ્રલયપ્રગલ્ભમ્ ॥

યસ્મિન્ જગત્સંહરતેઽશ્વિલં ચ પુનાતુ ॥ ૧૫૦ ॥

જેનું મંડલ વિશ્વ સજ્જનારાઓની ઉત્પત્તિ, રક્ષા તથા પ્રલયમાં પ્રસિદ્ધ અને જેમાં સમગ્ર જગત્ સંહારનારું છે, તે સવિતાનું ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરો. ૧૫૦.

યન્મંડલં સર્વગતસ્ય વિષ્ણોરાત્મા પરં ધામ વિશુદ્ધતત્ત્વમ્ ॥

સૂક્ષ્માંતરૈર્યોગપથાનુગમ્યં પુનાતુ ॥ ૫૧ ॥

જેનું મંડલ સર્વવ્યાપક વિષ્ણુના આત્મારૂપ, પરમ ધામરૂપ, વિશુદ્ધ ભાવવાળું અને સૂક્ષ્મ યોગના રસ્તાથી જાણાય તેવું છે તે સવિતાનું ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરો. ૧૫૧.

યન્મંડલં બ્રહ્મવિદો વિદંતિ ગાયંતિ યચ્ચારણસિદ્ધસંઘાઃ ॥

યન્મંડલં વેદવિદઃ સ્મરંતિ પુનાતુ ॥ ૫૨ ॥

જેનું મંડલ બ્રહ્મ જાણનારાઓ વર્ણવે છે. ચારણ તથા સિદ્ધોના સમુદ્ધો ગાય છે. તથા વેદ જાણનારાઓ સંભાળે છે, તે સવિતાનું ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરો. ૧૫૨.

યન્મંડલં વેદવિદોપગીતં યદ્યોગિનાં યોગપથાનુગમ્યમ્ ॥

તત્સર્વવેદં પ્રણમામિ સૂર્ય પુનાતુ માં તત્સવિતુર્વરેણ્યમ્ ॥ ૫૩ ॥

જેનું મંડલ વેદ જાણનારાઓથી ગવાએલું અને જે યોગિઓના યોગ-રસ્તાથી જાણાય તેવું છે એવા સર્વના દેવ સૂર્યને પ્રણામ કરું છું, તે સવિતાનું ઉત્તમ મંડલ મને પવિત્ર કરો. ૧૫૩.

મંગલાષ્ટમિદં પુણ્યં યઃ પઠેત્સતતં નરઃ ॥

સર્વપાપવિશુદ્ધાત્મા સૂર્યલોકે મહીયતે ॥ ૫૪ ॥

આ પવિત્ર મંગલઅષ્ટકને જે નર હંમેશાં ભણે છે, તે સર્વ પાપમાંથી વિશુદ્ધ આત્માવાળો થઈ સૂર્યલોકમાં પૂજાય છે. ૧૫૪.

ધ્યેયઃ સદા સવિતૃમંડલમધ્યવર્તી નારાયણઃ સરસિજાસનસન્નિવિષ્ટઃ
કેયૂરવાન્મકરકુંડલવાન્કિરીટી હારી હિરણ્મયવપુર્ધૃતશંખચક્રઃ ॥૫૫

સવિતાના મંડલના મધ્યમાં રહેનાર, કમલાસનપર બેઠેલા, કેયૂરવાળા,
મકરકુંડલવાળા, મુગટવાળા, હારવાળા, હિરણ્મય (સોનું) સરખાં શરીરવાળા,
શંખ, ચક્ર ધારણ કરવાવાળા નારાયણ સદા ધ્યાન કરવા યોગ્ય છે. ૧૫૫.

સશંખચક્રં રવિમંડલે સ્થિતં કુશેશયાક્રાંતમનન્તમચ્યુતં ॥

ભજામિ બુદ્ધ્યા તપનીયમૂર્તિં સુરોત્તમં ચિત્રવિભૂષણોજ્જ્વલમ્ ॥૫૬

શંખ, ચક્ર સહિત રવિમંડળમાં રહેલા કમળપર બેઠેલા અનંત, તપ-
નીયમૂર્તિ, સુરોત્તમ તથા ચિત્રવિચિત્ર ભૂષણોથી ઉજ્જ્વળા અચ્યુતને બુદ્ધિથી
બળું છું. ૧૫૬.

एवं ब्रह्मादयो देवा ऋषयश्च तपोधनाः ॥

कीर्तयन्ति सुरश्रेष्ठं देवं नारायणं विभुम् ॥ ५७ ॥

એવી રીતે બ્રહ્માદિ દેવો ઋષિઓ તથા તપોધનો સુરશ્રેષ્ઠ વિભુ નારા-
યણ દેવનું કીર્તન કરે છે. ૧૫૭.

वेदवेदांगशरीरं दिव्यदीप्तिकरं परम् ॥

रक्षोघ्नं रक्तवर्णं च सृष्टिसंहारकारकम् ॥ ५८ ॥

તે વેદ તથા વેદાંગનું શરીર, દિવ્ય, દીપ્તિકર પરમ, રાક્ષસને મારનાર,
રક્તવર્ણ તથા સૃષ્ટિનો સંહાર કરનાર છે. ૧૫૮.

एकचक्रो रथो यस्य दिव्यः कनकभूषितः ॥

स मे भवतु सुप्रीतः पद्महस्तो दिवाकरः ॥ ५९ ॥

જેનો એક ચક્રવાળો રથ દિવ્ય તથા સુવર્ણથી ભૂષિત છે, હાથમાં
કમળ ધરનાર તે દિવાકર મને પ્રસન્ન થાઓ. ૧૫૯.

આદિત્યઃ પ્રથમં નામ દ્વિતીયં તુ દિવાકરઃ ॥

તૃતીયં ભાસ્કરઃ પ્રોક્તં ચતુર્થં તુ પ્રભાકરઃ ॥ ૧૬૦ ॥

આદિત્ય પહેલું નામ, બીજું દિવાકર, ત્રીજું ભાસ્કર અને ચોથું પ્રભાકર કહેલું છે. ૧૬૦.

પંચમં તુ સહસ્રાંશુઃ ષષ્ઠં ચૈવ ત્રિલોચનઃ ॥

સપ્તમ હરિદશ્વશ્ચ અષ્ટમં ચ વિભાવસુઃ ॥ ૬૧ ॥

પાંચમું સહસ્રાંશુ, છઠ્ઠું ત્રિલોચન, સાતમું હરિદશ્વ, આઠમું વિભાવસુ. ૧૬૧

નવમં દિનકૃત્પ્રોક્તં દશમં દ્વાદશાત્મકં ॥

एकादशं त्रयीमूर्तिर्द्वादशं सूर्य एव च ॥ ६२ ॥

નવમું દિનકૃત, દશમું દ્વાદશાત્મક, અગીયારમું ત્રયીમૂર્તિ તથા બારમું સૂર્ય નામ કહેલું છે. ૧૬૨.

द्वादशादित्यनामानि प्रातःकाले पठेन्नरः ॥

दुःस्वप्ननाशनं चैव सर्वदुःखं च नश्यति ॥ ६३ ॥

આદિત્યના બાર નામો પ્રાતઃકાલમાં જે નર બોલે, તેનાં દુઃસ્વપ્નેનો તથા સઘળાં દુઃખોનો નાશ થાય છે. ૧૬૩.

दद्भुकुष्ठहरं चैव दारिद्र्यं हरते ध्रुवम् ॥

सर्वतीर्थप्रदं चैव सर्वकामप्रवर्धनम् ॥ ६४ ॥

દાદર તથા કાષ્ઠને હરનારું, અવશ્ય દારિદ્ર્યને હરનારું, સર્વ તીર્થને આપનારું, તથા સર્વ કામનાઓને વધારનારું. ૧૬૪.

यः पठेत्प्रातरुत्थाय भक्त्या नित्यमिदं नरः ॥

सौख्यमायुस्तथारोग्यं लभते मोक्षमेव च ॥ ६५ ॥

જે નર પ્રાતઃકાલે ઉઠીને ભક્તિથી નિત્ય આને બોલે છે, તે સૌખ્ય, આયુ, આરોગ્ય તથા મોક્ષ મેળવે છે. ૧૬૫.

અગ્નિમીઢે નમસ્તુભ્યમિષેત્વોર્જેસ્વરૂપિણે ॥

અગ્ર આયાહિ વીતસ્ત્વાં નમસ્તે જ્યોતિષાં પતે ॥ ૬૬ ॥

તું અગ્નિમીઢરૂપ છો, તું ઇષેત્વોર્જેરૂપ છો, તું અગ્રઆયાહિવીત છો અને તું જ્યોતિષોનો પતિ છો તને નમસ્કાર છે, નમસ્કાર છે. ૧૬૬.

શન્નો દેવી નમસ્તુભ્યં જગચ્ચક્ષુર્નમોઽસ્તુ તે ॥

પંચમાયોપવેદાય નમસ્તુભ્યં નમો નમઃ ॥ ૬૭ ॥

તું શન્નો દેવી' છો, તને નમસ્કાર છે. તું જગતનું ચક્ષુ છો તને નમસ્કાર છે. તું પાંચમો ઉપવેદ છો તને નમસ્કાર, નમસ્કાર, નમસ્કાર છે. ૧૬૭.

પદ્માસનઃ પદ્મકરઃ પદ્મગર્ભસમદ્યુતિઃ ॥

સપ્તાશ્વરથસંયુક્તો દ્વિભુજઃ સ્યાત્સદા રવિઃ ॥ ૬૮ ॥

કમલના આસનવાળા, હાથમાં કમલવાળા, પદ્મના ગર્ભસરખી કાંતિવાળા, સાત ઘોડાવાળા રથથી યુક્ત તથા બે ભુજવાળા રવિ સદા છે. ૧૬૮

આદિત્યસ્ય નમસ્કારં યે કુર્વેતિ દિને દિને ॥

જન્માંતરસહસ્રેષુ દારિદ્ર્યં નોપજાયતે ॥ ૬૯ ॥

જેઓ દિવસે દિવસે આદિત્યને નમસ્કાર કરે છે, તેઓને હજારો જન્માંતરમાં દારિદ્ર્ય આવતું નથી. ૧૬૯.

ઉદયગિરિમુપેતં ભાસ્કરં પદ્મહસ્તં નિશ્ચિલભુવનનેત્રં રત્નરત્નોપમેયમ્ ॥

તિમિરકરિમૃગેદ્રં બોધકં પદ્મિનીનાં સુખકરમભિવંદે સુંદરં વિશ્વવંદ્યમ્

ઉદયાચલપર આવેલા, હાથમાં કમલવાળા, સમગ્ર ભુવનનાં નેત્ર-રત્નના રત્નથી ઉપમેય, અંધકારરૂપ હાથીપર સિંહ, કમલિનીઓને ખીલવનાર, સુખકર, સુંદર તથા વિશ્વવંદ્ય ભાસ્કરને નમું છું. ૧૭૦.

ભવિષ્યોત્તરપુરાણમાં કૃષ્ણાર્જુનસંવાદમાં આદિત્યહૃદય સમાપ્ત.

તૈયાર છે!!

તૈયાર છે!!

અતિશય સરળ સદ્ગુપ્તેશપૂર્ણ અદ્વિતીય ગ્રંથ.

કગારો નહિ. મુંબઈ છાપ બેઠને લેશો.

રામાયણ ખરીદતા પહેલાં આ તરફ નજર કરશો.

ગોસ્વામી શ્રીતુલસીદાસજીવિરચિત

કાવ્યના અલંકારોથી સુશોભિત ભક્તિરસથી ભરપૂર

સચિત્ર!!

રામાયણ.

સચિત્ર!!

૧૪૦૦ પાનાં

ચિત્રો ૨૦

રાજગુરુ પંડિત રવિશંકર જ્યેષ્ઠારામનું છપાવેલું.

આ રામાયણનું જનનગરના સુપ્રસિદ્ધ શાસ્ત્રી કાલીદાસ ગોવિંદજીએ શુદ્ધ, સરળ અને બોધપ્રદ ભાષાંતર કર્યું છે. અને બાળબોધ અક્ષરમાં દોહા, ચોપાઈ અને ગુજરાતીમાં એકે એક દોહા ચોપાઈનું એવું સરસ ભાષાંતર લખવામાં આવ્યું છે કે, એક વખત વાંચવામાં આવે તો સહેલાઈથી જલદી સમજ પડે.

રામાયણનાં ઘણાંયે ભાષાંતરો છપાયાં છે, પણ આજ દિવસ સુધીમાં આ રામાયણના જેવું કોઈની ઠેકાણે રસમય, સરળતાથી સમજી શકાય તેવું ભાષાંતર છપાયું નથી; માટે આ રામાયણનું એક વખત ભાષાંતર વાંચવાથી ખીજી રામાયણનાં ભાષાંતર વાંચવાં ગમશે નહિ.

એક વખત ખરીદી ખાત્રી કરો.

મુંબઈ છાપ ઉંચા ચીંકણા ગ્લેજ કાગળ મજબુત સુંદર રંગ-બેરંગી પાકું પુકું છતાં મુદ્રય ફક્ત રૂ. ૫-૪-૦.

શ્રી ઉપયોગી અત્યુત્તમ પુસ્તક યુવતિ સૌભાગ્યરત્ન શ્રી-ધર્મનોબોધદેતુ વાંચન અને મનન કરવા માટે નાની સાઇઝમાં ૦-૧૨-૦.

મળવાનું ઠેકાણું:-

પંડિત નારાયણ મૂલજી પુસ્તકાલય.

કાલકાદેવી રોડ, ઝવેરબાગ, ૨૨૯ મુંબઈ નં. ૨.

ગણેશહસ્તનામાવલિ ...	૦-૩-૦	રઘુવંશકાવ્ય-પસર્ગ ...	૦-૬-૦
શિવસહસ્તનામાવલિ ...	૦-૩-૦	પુષ્ટીમાર્ગીયસ્તોત્રરત્નાકર ...	૦-૮-૦
વિષ્ણુસહસ્તનામાવલિ ...	૦-૩-૦	દાનમયુક્ત ...	૦-૨-૦
દેવીસહસ્તનામાવલિ ...	૦-૩-૦	અષ્ટાધ્યાયીસૂત્રપાઠ ...	૦-૭-૦
શ્રીચાળક્યનીતિસુત્રમ્ મુક્ત ...	૦-૨-૦	શ્રીવિષ્ણુસહસ્તનામ ...	૦-૩-૦
ઉત્તર્ગમયુક્ત ...	૦-૪-૦	સમાસચક્રે ...	૦-૧-૦
પ્રતિષ્ઠામયુક્ત ...	૦-૬-૦	શબ્દરૂપાવલિ ...	૦-૨-૦
હિરણ્યકેશીચળહસૂત્રેણ ...	૦-૫-૦	ઘાતુરૂપાવલિ ...	૦-૩-૦
વિષ્ણુસહસ્તનામ પંચરત્ન ...	૦-૨-૬	મગવદ્ગીતા-પંચરત્ન ...	૦-૬-૦
પંચરત્ન ગીતા મોટા અક્ષર ...	૧-૪-૦		
,, ,, નાના અક્ષર ...	૧-૦-૦		
ગીતા મોટા અક્ષર મૂળ ...	૧-૦-૦		
,, નાના અક્ષર ...	૦-૬-૦		
આત્મવિદ્યાવિલાસ ...	૦-૨-૦		
દક્ષિણામૂર્તિ પ્રાદુર્ભાવ-અદ્વૈતમંજરી ...	૦-૪-૦		
સામ્યપુરાણ સંસ્કૃતમાં છુટા પાનામાં ...	૨-૦-૦		
આદિત્યહૃદય મૂળ ...	૦-૨-૦		
આદિત્યહૃદય મોટા અક્ષરમાં ...	૦-૮-૦		
આર્ષમાદિત્યહૃદય ...	૦-૧-૬		
સૂર્યપુરાણાદી ૨૩૩ રત્નો ...	૧-૧૨-૦		
સૂર્યનમસ્કાર-સપ્રમાણ શાસ્ત્રોક્ત સચિત્ર ...	૦-૪-૦		
સૂર્યઅકુવેધ-સચિત્ર હિન્દી ...	૧-૪-૦		
ન્યાયમૂર્તિ રાનાડેનુ કીર્ત્તિચક્ર જીવન ...	૧-૮-૦		
એકાદશસ્કંધ ...	૧-૦-૦		

મળવાના ઠેકાણા:-

ધી “ન્યુઝ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ” પંડિત નારાયણ મૂળજી પુરતકાલય
કાળાધોડા, બેઠ-હાઉસ બેન, કલકાદેવી રોડ, શ્રવેરબાગ; ૨૨૯,
કોટ, મુંબઈ. મુંબઈ નં. ૨.

શ્રી શિવમહિમ સ્તોત્ર-શુદ્ધ સરળ ગુજરાતી ભાષાંતર.	૦-૨-૦
આરતીસહિત મૂળ.	૦-૧-૦
શિવમાનસપૂજા" શિવસ્તુતિસહિત ગુ. ટી.	૦-૧-૦
શિવગીતા મૂળ ૦-૧૨-૦ હિંદી	૦-૧૪-૦
શિવસહસ્રનામાવળી ગ્લેજ કાગળમાં...	૦-૩-૦
શિવસહસ્ર નામ ગ્લેજ કાગળમાં ...	૦-૩-૦
શિવાનંદલહેરી શ્રી શંકરાચાર્ય મહારાજ કૃત. ...	૦-૨-૦
શિવોક્ત ઇન્દ્રજાળ. ...	૦-૩-૦
શંકર દિગ્વિજયસંસ્કૃત દુંદુભી ટીકા સહિત...	૪-૦-૦
વિષ્ણુસહસ્રનામાવલી. ગ્લેજ કાગળમાં સચિત્ર...	૦-૩-૦
શુક્લ યજુર્વેદીય બ્રહ્મનિત્યકર્મ નિત્યોપચારી	૧-૮-૦
શ્રીપુરૂષોત્તમમાસ માહાત્મ્ય મુદ્રા, વ્યતીપાત, બે અબીમારશની કથા સહિત, ગુ. ટી. માં ...	૧-૮-૦
પંચીકરણ બાળબોધ અક્ષર(૪૩)દષ્ટાંતોથી ભરપૂર ગુજરાતી	૧-૮-૦

શ્રીરુદ્રાભિષેકાનુષ્ઠાનપદ્ધતિ

આ પુસ્તકમાં પંચવક્ત્રપૂજન ભૂશુદ્ધ્યાદિ પ્રયોગ, મહાન્યાસ, બિલ્વાષ્ટક સ્તોત્ર રુદ્રાભિષેકપ્રકર આખી રુદ્રી ઉપર લાગ્ય આરતિ, મંત્રપુષ્પાંજલિ, આશિર્વાદમંત્ર, માનસપૂજસ્તોત્ર વિગેરે ધણા વિષયોથી ભરપૂર છતાં સ્થૂલ વસ્તુનું મૂલ્ય ફક્ત ૨-૦-૦.

શ્રીશુક્લયજુર્વેદીય અષ્ટાધ્યાયી રુદ્રી

પૂર્વારાધન, ઉત્તરારાધન, પૂજા, શાન્તિપાઠ, રુદ્રાભિષેક મહાત્મ્યસહિત, નમસ્કયમકનો પ્રયોગ, આરતિ, મંત્રપુષ્પાંજલિ વિગેરે વિષયોથી ભરપૂર છતાં રુદ્રી શીખનારને શીખવા માટે મોટા અક્ષર છુટા પાનામાં બડા કાગળ છતાં ફક્ત ...

છુટા પાનામાં બડા કાગળ છતાં ફક્ત ...	૦-૪-૦
શ્રીશુક્લયજુર્વેદીય અષ્ટાધ્યાયી રુદ્રી ગુ. ટી.	૦-૬-૦
શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા ગુજરાતી ટીકા. ...	૦-૬-૦

મળવાનાં ઠેકાણાં:-

ધી "ન્યુસ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ" પંડિત નારાયણ મૂળજી પુસ્તકાલય
કાળાધોડા, બેક+હાઉસ લેન, કાલકાદેવી રોડ, ૨૨૯ ઝવેરભાગ,
કોટ, મુંબઈ. મુંબઈ. નં. ૨.

